

Babyboxy – jejich význam a využití v praxi

Iveta Chodilíková

Bakalářská práce
2015

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav zdravotnických věd

akademický rok: 2014/2015

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Iveta Chodílková**
Osobní číslo: **H12681**
Studijní program: **B5349 Porodní asistence**
Studijní obor: **Porodní asistentka**
Forma studia: **prezenční**

Téma práce: **Babyboxy – jejich význam a využití v praxi**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše, studium odborné literatury a elektronických zdrojů.
Výběr vhodné výzkumné metody a výběr respondentů.
Vypracování teoretické části bakalářské práce.
Sestavení dotazníku a realizace výzkumu.
Zpracování získaných dat.
Vyhodnocení získaných dat.
Vypracování edukačního materiálu.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

BORDEK, Ladislav a kol. ÚZ 879 – Sociální zabezpečení. Ostrava: Sagit, 2009. ISBN 978-80-7208-900-0.

HESS, Ludvík. Co jste se v novinách nedočteli o babyboxech. Praha: Petrklíč, 2009. ISBN 978-80-7229-233-2.

GABRIEL, Zbyněk a Tomáš NOVÁK. Psychologické poradenství v náhradní rodinné péči. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-1788-3.

MATĚJČEK, Zdeněk a Josef LANGMEIER. Psychická deprivace v dětství. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-2461-983-5.

ZEZULOVÁ, Dagmar. Pěstounská péče a adopce. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0065-9.

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Kateřina Žárská

Ústav zdravotnických věd

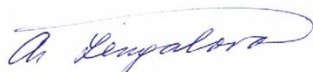
Datum zadání bakalářské práce:

26. ledna 2015

Termín odevzdání bakalářské práce:

22. května 2015

Ve Zlíně dne 26. ledna 2015

doc. Ing. Anežka Lengálová, Ph.D.
děkanka

Mgr. Zlatica Dorková, Ph.D.
ředitelka ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 24.2.2015

.....
.....

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydávalečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené zájemcem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpirá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užit či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělků jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídně k výši výdělků dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

CHODILÍKOVÁ I. Babyboxy – jejich význam a využití v praxi. Přerov, 2015. Bakalářská práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Fakulta humanitních studií. Ústav zdravotnických věd. Vedoucí práce Mgr. Kateřina Žárská.

Klíčová slova: Babybox, Statim, odložení, Fond ohrožených dětí, novorozenec, náhradní výchova

Bakalářská práce se skládá z 5 kapitol. Teoretická část se zabývá odkládáním nechtěných dětí u nás, ale i v dalších státech Evropy. Část je věnována problematice babyboxů od dávné minulosti do dnešní doby. Vysvětluje význam a využití babyboxu. Především popisuje, krok po kroku, jak dítě odložit a co se s dítětem děje po jeho odložení. Zaměřuje se na možnosti legálního odložení dítěte v České republice. Práci uzavírá kapitola o náhradní rodinné a výchovné péči. Praktická část zkoumá prostřednictvím dotazníků, jaký mají názor na tuto problematiku skupina v produktivním věku a skupina mladých lidí. Druhá polovina empirické části obsahuje edukační materiál určený pro širokou veřejnost.

ABSTRACT

The Bachelor Thesis is composed of five chapters. The theoretical part deals with putting children away in our country and in other countries in Europe. One part is devoted to the issue of Babyboxes from ancient history to the present time. It explains what babybox is and who is its founder. Especially it describes step by step how to put a child away and what happens with child after that. This is focused on legal possibility postponement of a child in the Czech Republic. The Thesis closes by chapter about foster family and childcare. Practical part explores through questionnaires, what senior citizens think about this issue. The second half of the empirical part includes educational video for general public.

Keywords: Babybox, Statim, removal, Fund of Endangered children, newborn, the adoption.

PODĚKOVÁNÍ:

Děkuji Mgr. Kateřině Žárské za čas, který věnovala mé bakalářské práci, za cenné rady a připomínky. Dále také děkuji svým rodičům za podporu, kterou mi poskytovali v průběhu celého studia.

PROHLÁŠENÍ:

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a všechny použité zdroje jsem uvedla v seznamu použité literatury.

Ve Zlíně dne 20.5.2015.....

.....
.....

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 CHARAKTERISTIKA BABYBOXU	12
1.1 HISTORIE.....	13
1.2 VZNIK BABYBOXŮ V ČR	14
1.3 NADAČNÍ FOND A OBČANSKÉ SDRUŽENÍ PRO ODLOŽENÉ DĚTI – STATIM	15
1.3.1 Občanské sdružení pro odložené děti – Statim	15
1.3.2 Nadační fond pro odložené děti STATIM	16
1.4 PŘEHLED BABYBOXŮ V ČESKÉ REPUBLICE	16
1.5 TECHNICKÉ PARAMETRY BABYBOXU.....	18
1.5.1 Kontrolní panel boxu.....	19
1.6 KONTROLA FUNKČNOSTI, ÚDRŽBA A SERVIS	19
1.7 ČIŠTĚNÍ A DESINFEKCE	20
1.8 NYNĚJŠÍ STAV BABYBOXŮ V JINÝCH ZEMÍCH.....	20
1.8.1 Slovenská republika	20
1.8.2 Rakousko.....	21
1.8.3 Polsko	21
1.8.4 Německo	21
1.8.5 Belgie	22
1.8.6 Itálie.....	22
1.8.7 Maďarsko	22
1.8.8 Švýcarsko	22
1.8.9 Země, které nemají zřízeny schránky na děti.....	23
1.9 NEJČASTĚJŠÍ PŘÍČINY ODLOŽENÍ DÍTĚTE DO BABYBOXU.....	24
1.10 JAK DÍTĚ ODLOŽIT DO SCHRÁNKY A CO SE DĚJE PO VLOŽENÍ	25
1.10.1 Povinnost sestry k dítěti, nalezenému v boxu:	25
1.10.2 Sociální zabezpečení dítěte	26
1.10.3 Komunikace s veřejností	27
2 MOŽNOSTI LEGÁLNĚ ODLOŽIT DÍTĚ V ČR	28
2.1 ZANECHÁNÍ DÍTĚTE NA NOVOROZENECKÉM ODDĚLENÍ	28
2.2 DISKRÉTNÍ PORODY	29
2.3 ANONYMNÍ PŘEDÁNÍ DÍTĚTE FONDU OHROŽENÝCH DĚTÍ.....	29
2.4 UTAJOVANÝ POROD.....	29
3 NÁHRADNÍ RODINNÁ A VÝCHOVNÁ PÉČE	31
3.1 OSVOJENÍ	31
3.2 PĚSTOUNSKÁ PÉČE	32
3.3 INDIVIDUÁLNÍ PORUČENSTVÍ.....	33
3.4 ÚSTAVNÍ VÝCHOVA.....	33
3.5 ZAŘÍZENÍ PRO DĚTI VYŽADUJÍCÍ OKAMŽITOU POMOC	33
II PRAKTICKÁ ČÁST	35
4 PRŮZKUMNÁ ČÁST PRÁCE	36

4.1	CÍLE BAKALÁŘSKÉ PRÁCE:	36
4.2	METODIKA A ORGANIZACE METODICKÉHO ŠETŘENÍ	36
4.3	ANALÝZA A INTERPRETACE VÝSLEDKŮ PRŮZKUMNÉHO ŠETŘENÍ	36
4.4	DISKUZE.....	67
4.4.1	Porovnání výsledků s jinými výzkumy	67
	ZÁVĚR	69
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	70
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	72
	SEZNAM TABULEK.....	73
	SEZNAM GRAFŮ	75
	SEZNAM PŘÍLOH.....	76

ÚVOD

Bakalářská práce se zabývá aktuálním tématem: Babyboxy – jejich význam a využití v praxi. Hlavním důvodem ke zvolení tohoto tématu bylo popsat, jak probíhá odložení dítěte do babyboxu a co se děje po jeho vložení.

Bakalářská práce se skládá z pěti kapitol. První kapitola teoretické části se zabývá obecnou charakteristikou schránky, její historií a parametry. V práci je zahrnuté i téma, které se zabývá vznikem prvního babyboxu v České republice. Poté popisuje krok po kroku, jak je možné dítě odložit a jaký je další jeho osud. Druhá kapitola uvádí možnosti legálního odložení novorozence, jako je diskrétní a anonymní porod, anonymní předání dítěte do Fondu ohrožených dětí a rovněž i možnost zanechání dítěte na novorozeneckém oddělení. Poslední kapitola zmiňuje informace ohledně náhradní rodinné a výchovné péči, která se skládá z osvojení, individuálního poručení, ústavní výchovy, pěstounské péče a v neposlední řadě i z možnosti uložení novorozence do zařízení vyžadující okamžitou pomoc. V praktické části byla použita prostřednictvím dotazníků metoda kvantitativní. Díky těmto dotazníkům bylo zjištěno, jaký postoj ke schránkám zaujímá skupina seniorů a mladých lidí. Všechny zjištěné informace jsou porovnány a zaznačeny v grafech. V druhé části je zahrnut edukační materiál, který vysvětluje jak odložit dítě do schránky a co se s ním děje po celou dobu hospitalizace až po propuštění.

Cílem práce je seznámit čtenáře s problematikou babyboxu, s dalšími možnostmi legálního odložení novorozence a také i s náhradní rodinnou a výchovnou péčí. Cílem praktické části je zjistit, co na tuto možnost říkají dvě odlišné skupiny lidí a jak se k problematice schránek staví.

Díky babyboxům mají matky možnost legálně odložit dítě a nedopustit se žádného trestného činu a tím i zachránit pár desítek bezbranných novorozenců. Bohužel se stále ještě dozvídáme o novorozenci, který byl pohozený na různých místech a našel se jen náhodou. Některé z odložených dětí mohou mít štěstí a přežijí. Obvykle však takové štěstí nemají a bez pomoci umírají.

Problematikou se zabývá mnoho známých osobností, jako je například JUDr. Marie Vodičková, či MUDr. Eva VANÍČKOVÁ, CSc..

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 CHARAKTERISTIKA BABYBOXU

Babybox je vytápěná schránka na děti, kam mohou bezradné matky odložit své novorozené dítě, o které se z jakéhokoliv důvodu nedokáží postarat. Schránka je jedna z možností, jak naložit s nechtěným děťátkem. Odložení je anonymní, proto se matky nemusí bát, že přijdou do problémů s úřady. Tato schránka je umístěna ve zdravotnickém zařízení, z důvodu poskytnutí odpovídající zdravotnické péče ihned po odložení dítěte. Tímto způsobem matka nevystaví novorozence nebezpečí smrti a nehrozí mu ani ublížení na zdraví, neboť je předáno do zdravotnického zařízení.

Hlavním důvodem jejich zřizování je záchrana života novorozence, kterého by matka mohla kdekoliv odložit a ten pak bez pomoci zemřít. Novorozenec, který je odložen anonymními rodiči se nazývá odložené dítě. Babyboxy jsou zřizovány nadačním fondem Statim a nespádají do kompetence Policie ČR, proto policisté nepátrají po rodičích dětí, kteří odloží své dítě do některé ze schránek (Marešová, 2009).

Bohužel postoj ke schránkám není jednotný. Část obyvatel v nich vidí způsob, jak pomoci ženám, které se ocitly v tíživé situaci. Další skupina lidí shledává odložení dětí do babyboxů jako nevhodné. Jsou toho názoru, že schránky budou zneužívány k odkládání dětí cizinců a dětí zdravotně hendikepovaných, vyžadující vysokou finanční zdravotní péči (Nechvátlová, 2007).

Na jedné straně je velice lehké opustit dítě a vložit ho do babyboxu, ale na straně druhé je těžší ho legálně získat zpátky do své péče, pokud si matka rozmyslí svůj čin (Attl, 2013). Prostřednictvím televize, novinových a internetových článků média informují veřejnost o každém nalezeném dítěti. K dnešnímu dni bylo do Babyboxů již odloženo 112 dětí.

1.1 Historie

Prvním známým nalezcem byl pravděpodobně Mojžíš, již ve 14. století před naším letopočtem, který připlul v košíku po Nilu. Faraonská princezna Mojžíše vylovila a poté na svém dvoře i vychovala. Dalším odloženým dítětem byl Oidipus, který pocházel z královské rodiny. Byl odhozen v lese a vychováván pastýři (Hess, 2004).

Schránky dnešní doby jsou v podstatě obnovené zařízení známé z historie, které sloužily svobodným matkám (Slaný, 2008). V minulosti se o nechtěné děti starali nejbližší příbuzní, kmeny či klany. V dalším období tuto povinnost plnily církevní zařízení, obce a města. Ve středověku byla tolerována místa, kam matky mohly odložit své děti. Byly využívány zejména kláštery či kostely. Pokud žena své dítě opustila na schodech u kostela, či před dveřmi kláštera, zbavila se svého rodičovství. Dokonce v některých kláštorech byly zřízeny obdobné schránky pro tyto děti. Bohužel o dalším osudu odložených dětí se nedozvídáme ani z literatury, či z jiných oficiálních mimocírkevních pramenů (Zeman, 2005).

V antickém Římě se nepokládalo odložení dítěte za protiprávní čin. Matky měly možnost zbavit se malého Římana na veřejných tržištích. Ve Francii byly položeny mramorové mísy na děti již v 5. století. V italském městě Milán v roce 787 existoval jeden z prvních domů pro odložené děti, který se nazýval Xenodochium. Poté vznikla podobná zařízení v Římě a dalších italských městech. V následujícím století lidé tyto schránky vylepšili o otočné zařízení, namontovaných do bran či do zdí domů pro nalezence, nemocnic a klášterů. Pokud žena otočila zařízením, dítě se přemístilo do objektu nalezence. V Itálii se napodobeniny dnešních babyboxů používaly od 12. století, které dal zřídit papež Inocenci III. První zmínky o fungování německých schránek, které se nacházely ve městech Ulm a Kolín nad Rýnem, jsou již ze 14. století. Každý rok do nich byly vloženy přibližně dvě desítky dětí (Hess, 2004).

V Hamburku bylo v roce 1709 otevřeno zařízení v sirotčinci, které fungovalo pět let. V literatuře se uvádí, že v roce 1710 bylo odloženo přes dvě stovky novorozenců. Bohužel poté muselo být zařízení zrušeno pro velký počet odložených dětí, který převýšil ekonomické možnosti sirotčince. Císař Francie Napoleon Bonaparte vydal nařízení, že všechny nemocnice musely být vybaveny schránkami. Od roku 1783 existovaly v Brazílii a Portugalsku tzv. schránky pro bezmocné, nahé. Od roku 1730 fungovaly ve Velké Británii a Irsku otočné přihrádky pro odkládání dětí na branách sirotčinců. Ve Francii byly v 10. století legalizovány schránky, které se nacházely převážně

v nemocnicích. Z důvodu velkého počtu odložených dětí byly v roce 1863 uzavřeny a poté nahrazeny „přijímacími kanceláři“, kde mohla matka anonymně odložit své dítě či získat radu, jak dál (Vaničková, 2011).

Hudební skladatel Antonio Vivaldi se zapsal do historie odložených dětí. Převzal v Benátkách v roce 1709 vedení pěveckého sboru, který byl složen výhradně z nezletilých dívek. Rovněž Georg Fridrich Händel z výtěžků svých koncertů podporoval tzv. „Founding Hospital“, dům pro nalezené, který byl založený v roce 1741 (Hess, 2004).

1.2 Vznik babyboxů v ČR

Zakladatelem babyboxů v České republice je Ludvík Hess, který přišel s myšlenkou na zřízení schránky pro nechtěné a odložené novorozence. Tento nápad od počátku provázely velké rozpory a do dnešní doby vzbuzuje mnoho etických a morálních otázek. Pro záchranu novorozenců bylo v roce 2005 založeno občanské sdružení STATIM.

Proti jejich výstavbě se postavilo např. Ministerstvo zdravotnictví a mnoho odborníků z řad lékařů nebo právníků. Podle ministerstva zdravotnictví byla problematika nechtěných těhotenství řešena dostatečným způsobem. Mluvčí odpůrců, sociální pediatr František Schneiberg, zajišťuje svým odporem k babyboxům publicitu i v dnešní době. Je toho názoru, že vložením do babyboxu je ohroženo zdraví novorozence. Další problém viděli odborníci v tom, že je proti Úmluvě o právech dítěte a nemá v našem právním řádu patřičné ukotvení (Hess, 2007).

Již v roce 2004 se pan Hess snažil o instalaci prvního babyboxu, který se měl nacházet v gynekologicko-porodnické klinice Všeobecné fakultní nemocnice v Apolinářské ulici v Praze. Tento návrh byl ale zamítnut a dodnes se schránka v této nemocnici nenachází.

Díky radám soudkyň Jany Čermákové a Hany Nové podal Hess žádost o posudek projektu babyboxů na Ústav státu a práva Akademie věd ČR (Hess, 2009) a 28. ledna 2005 získal posudek, který jednoznačně uvádí, že zřizování schránek není v rozporu s Úmluvou o právech dítěte ani s Evropskou úmluvou o výkonu práv dětí. Ústava státu také potvrzuje, že činnost nesplňuje znaky trestního činu a nedochází k rozporu s právními předpisy v sociálně - právní oblasti (Mudranicová, 2006). Po tomto posudku hledal podporu u některých senátorů. Předmětem jednání poslanecké sněmovny se projekt babyboxu stal 1. června roku 2005. Ředitel pražské pobočky zdravotní pojišťovny, Ing. Josef Čekala,

slíbil, že zdravotní pojišťovna bude hradit péči o nechtěné novorozence, které budou odloženy do babyboxu (Hess, 2007).

První babybox u nás byl slavnostně otevřen 1. června 2005 na Mezinárodní den dětí v Hloubětínském zámečku, v soukromé klinice GynCentrum v Praze. Mezi hlavní postavy dějin babyboxu řadíme primáře kliniky Petra Píchu a spolumajitele soukromé kliniky GynCentra v Hloubětíně MUDr. Zdeňka Mayera, který umožnil zřízení schránky na odložené děti (Hess, 2007).

1.3 Nadační fond a občanské sdružení pro odložené děti – Statim

Zřizovatelem a majitelem schránky je STATIM. Nadační fond STATIM a Babybox mají jedno nejdůležitější přání, chtějí, aby už nikdy nebylo nalezeno mrtvé tělo novorozence. Důležitým cílem nadačního fondu a sdružení je pomáhat rodičům, kteří se dostali do tíživé situace a nedokáží se o novorozence postarat.

„Statim“ - tento termín pocházející z latiny, který je používán ve zdravotnictví, znamená „ihned“, „naléhavě“, „okamžitě“, či „neodkladně“.

1.3.1 Občanské sdružení pro odložené děti – Statim

Hlavním cílem sdružení je záchrana novorozenců, kterým by mohlo hrozit odložení na různých nevhodných místech, a tím by mohlo dojít k vážné újmě na zdraví, nebo v nejhorším případě i ke smrti novorozence. Zakladatelem a také předsedou občanského sdružení je Ludvík Hess, místopředsedové Vladislav Jurný, MUDr. Zdeněk Mayer a předsedou kontrolní komise je Ing. Emil Machálek (www.babybox.cz, 2010).

Činnosti prováděné za tímto účelem:

- zajišťují instalaci babyboxů po dohodě se zdravotními zařízeními, které slouží k anonymnímu odložení novorozenců,
- podporují, ale také sledují další vývoj odložených dětí,
- díky svým vzdělávacím projektům a aktivitám členů se snaží o humanizaci společnosti a o obecné blaho,
- provádí i další humanitární pomoc,

- spolupracují s dalšími státními a mimostátními subjekty a organizacemi zabývajícími se ochranou dětí,
- široké veřejnosti předávají informace o problematice babyboxů pomocí různých sdělovacích prostředků,
- spolupracují se zahraničními a mezinárodními organizacemi tak, že získávají a vyměňují si zkušenosti z oblasti péče o děti a mládež,
- Svým členům i veřejnosti nabízí potřebnou pomoc přímým prostřednictvím, ale také i v preventivní pomoci

(www.babybox.cz, 2010).

1.3.2 Nadační fond pro odložené děti STATIM

Do nadačního rejstříku byl zapsán Nadační fond pro odložené děti STATIM v květnu roku 2004 (Attl, 2013). Tento fond sídlí v Praze 10. Jeho cílem je zřizování a provoz schránek pro děti, které byly odloženy, ale také podpora všech činností s tím spojených. Dále také poskytuje pomoc opuštěným a odloženým dětem. Zakladatelem a předsedou Nadačního fondu pro ohrožené děti Statim je také Ludvík Hess (www.babybox, 2010).

1.4 Přehled babyboxů v České republice

Tabulka 1: Přehled babyboxů v České republice

Číslo babyboxu	Instituce	Datum otevření	Počet dětí
1	GynCentrum Hloubětín	1.6.2005	18
2	Nemocnice Milosrdných bratří Brno	3.11.2005	15
3	Fakultní nemocnice Olomouc	5.12.2006	6
4	Nemocnice Kadaň	1.6.2007	2
5	Krajská nemocnice T. Bati – Zlín	6.12.2007	2
6	Nemocnice Pelhřimov	21.12.2007	0
7	Orlickoústecká nemocnice	7.3.2008	1
8	Oblastní nemocnice Mladá Boleslav	1.5.2008	3
9	Nemocnice Sokolov	1.6.2008	1
10	Krajská nemocnice Liberec	27.6.2008	3

11	Pardubická krajská nemocnice	29.7.2008	2
12	Oblastní nemocnice Kladno	26.8.2008	5
13	Oblastní nemocnice Příbram	19.9.2008	3
14	Nemocnice ve Frýdku-Místku	7.11.2008	2
15	Městská nemocnice Ostrava	7.11.2008	7
16	Slezská nemocnice Opava	7.11.2008	2
17	Nemocnice Chomutov	19.11.2008	1
18	Oblastní nemocnice Kolín	5.12.2008	2
19	Nemocnice Jindřichův Hradec	23.12.2008	1
20	Šumperská nemocnice	19.1.2009	3
21	Oblastní nemocnice Náchod	6.2.2009	0
22	Nemocnice Strakonice	23.3.2009	1
23	Klatovská nemocnice	15.4.2009	0
24	Nemocnice Teplice	28.5.2009	2
25	Nemocnice Nymburk	2.6.2009	0
26	Kroměřížská nemocnice	29.7.2009	1
27	Nemocnice Rudolfa a Stefanie Benešov	18.8.2009	2
28	Nemocnice Jihlava	20.9.2009	2
29	Masarykova nemocnice Ústí nad Labem	25.10.2009	4
30	Nemocnice s poliklinikou Mělník	4.11.2009	2
31	Nemocnice Písek	11.1.2010	1
32	Nemocnice Přerov	10.2.2010	1
33	Úřad městské části Praha 2	6.3.2010	1
34	Nemocnice Třebíč	19.3.2010	0
35	Nemocnice Děčín	12.4.2010	1
36	Nemocnice Jablonec nad Nisou	1.6.2010	1
37	Úřad městské části Praha 6	29.7.2010	1
38	Nemocnice s poliklinikou Karviná-Ráj	25.8.2010	2
39	Městská nemocnice Litoměřice	19.9.2010	0
40	Nemocnice TGM Hodonín	28.10.2010	0
41	Nemocnice Most	5.12.2010	3
42	Nemocnice Slaný	3.2.2011	0
43	Poliklinika Denisovo nábřeží Plzeň	8.3.2011	4
44	AmbeatHealth Care – Trutnov	1.6.2011	0

45	Almeda a. s., Městská nemocnice v Neratovicích	12.9.2011	0
46	Zdravotnická záchranná služba Královéhradeckého kraje – Hradec Králové	19.9.2011	0
47	Nemocnice Cheb	20.12.2011	0
48	Karlovarská krajská nemocnice	9.2.2012	0
49	Nemocnice Český Krumlov	8.3.2012	0
50	Zdravotnická záchranná služba Jihočeského kraje – České Budějovice	25.4.2012	0
51	Sdružené zdravotnické zařízení Krnov	30.7.2012	1
52	Nemocnice Havlíčkův Brod	13.11.2012	2
53	Nemocnice Nový Jičín	5.12.2012	0
54	G-centrum Tábor	4.2.2013	0
55	Nemocnice Vyškov	21.3.2013	1
56	Nemocnice Prostějov	23.4.2013	0
57	Uherskohradištská nemocnice	27.7.2013	0
58	Nemocnice s poliklinikou Česká Lípa	19.9.2013	0
59	Domažlická nemocnice	18.12.2013	0
60	Nemocnice Valašské Meziříčí	27.2.2014	0
61	Svitavská nemocnice	8.4.2014	0
62	Zdravotnická záchranná služba Středočeského kraje – Kutná Hora	29.7.2014	0
63	Nemocnice s poliklinikou Havířov	23.9.2014	0

(www.babybox, 2014).

1.5 Technické parametry babyboxu

Příčinou toho, proč je schránka vyráběna z ocelového plechu a dvouplášťové konstrukce s vnitřní tepelnou izolací je, že se instaluje ve venkovním prostředí. Babybox je možno otevřít z obou dvou stran a je vybaven uzamykatelným mechanismem. Elektrické obvody jsou napájeny bezpečným napájecím napětím 24 V, které dodává napájecí zdroj. Náhradní elektrická energie je zajištěna připojením na UPS babybox a je také zálohována záložní baterií. Vnitřní prostor boxu je tvořen odvětrávaným inkubátorem, který má stálou teplotu 28 – 30°C. V zimě se teplota zvyšuje na 30 – 32°C. Při otevření boxu je spuštěno vytápění na 37°C. Maximální teplota, která je povolena je 37,5°C. Pokud dojde k překročení této teploty, schránka se uzavře a je ochlazována vháněním venkovního vzduchu. Schránka

se automaticky uzavře i v případě výpadku proudu nebo poruchy. Klimatizace schránky není realizována. Schránka je dostatečně prostorná i pro případ odložení dvojčat. Jeho rozměry jsou: délka – 100 cm, hloubka – 50 cm, výška – 60 cm (Marešová, 2009).

Majitelem a zřizovatelem schránky je STATIM. Za osvětlení, úklid okolí a za přístupnost babyboxu z veřejné komunikace odpovídá vedoucí oddělení technického vybavení budov a staveb.

1.5.1 Kontrolní panel boxu

Kontrolní panel boxu se skládá z:

- Videotelefonu s pamětí 40 snímků
- Kontrolní panel s LED diodou, akustického měniče a LCD displeje, na kterém je kontrolován aktuální stav schránky

Vnitřní prostor schránky je monitorován kamerou. Obraz a údaje z boxu (teplota a stav boxu) jsou přenášeny na vrátnici se stálou službou. Otevření boxu je signalizováno akustickým a optickým signálem. Současně je spuštěno monitorování kamerou a pořízen obrazový záznam. Také je vyslán signál na bezdrátový Pager. Do schránky je možné nahlédnout kamerou, i když dveře nejsou otevřeny a možné je také pořídit manuální záznam boxu. Na LCD informačním panelu jsou neustále zobrazovány údaje z boxu (Marešová, 2009).

1.6 Kontrola funkčnosti, údržba a servis

Vedoucí oddělení technického vybavení budov a staveb odpovídají za kontrolu funkčnosti, zajištění údržby a servisu schránky. Určení zaměstnanci vedou písemné záznamy v provozním deníku zařízení o provedených kontrolách a údržbě. Deník je uložen u vedoucího oddělení. Vedoucí úklidové čety odpovídá za mytí a desinfekci schránky. Jednou týdně a vždy po použití schránky se provádí kontrola funkčnosti signalizace, čištění a desinfekce vnitřního prostoru a kontrola funkčnosti provozu. STATIM jednou za tři měsíce prostřednictvím výrobce zajišťuje revizi. Všechny úkony se provádějí v jednom sledu dle harmonogramu, aby odstávka provozu byla co nejkratší.

1.7 Čištění a desinfekce

Mytí a desinfekce probíhá jednou týdně. K mytí se používá voda s přípravkem saponátu. Desinfekce po mytí se provádí alkoholovým preparátem Procura sprej. V případě odložení zanedbaného dítěte s podezřením na výskyt parazitů a vši je nutno box desinfikovat na vlhko přípravkem Procura Cl, nechat zaschnout a poté vyvětrat. Za tyto činnosti odpovídá vedoucí úklidových činností.

1.8 Nynější stav babyboxů v jiných zemích

Zařízení podobná schránkám v České republice se propagují v poslední době i v dalších zemích. Fungování tohoto zařízení a technické aspekty fungují na podobném či stejném principu. Každý ze států má na tuto problematiku jiný názor. Některé země schránky podporují, ale objevují se i takové, které schránky nepodporují. Mezi ty patří: Švédsko, Velká Británie, Francie, Holandsko.

Na Slovensku se zařízení pro odkládání novorozenců nazývá „Hniezdo záchrany“. Ve Velké Británii mají schránku s názvem „Baby hatch“ (dětská komůrka). V Německu je schránka pojmenována jako „Babyklappe“ či „Babyfenster“ (dětské okno) a dítě, které je odloženo se nazývá- „Findelkind“, či „Findling“ (Hess, 2004). V Itálii ji nazývají jako „Culla per la vita“ (kolébka pro život) a pro nalezené se používá slovo „Trovatello“. V Portugalsku a Brazílii její název zní „Dosexpostos“ (kola pro bezmocné a nahé) (Hess, 2009).

1.8.1 Slovenská republika

Na Slovensku je situace obdobná jako v České republice. Místo českého pojmu babybox používají název „Hniezdo záchrany“. Od roku 2004 díky občanskému sdružení „Šanca“ (dříve „Šanca pre nechcených“) a prezidentky tohoto sdružení Mgr. Anny Ghannamové byly zřízeny veřejné inkubátory, které slouží k odložení nechtěných dětí. Anna Ghannamová přiznala, že ji inspiroval český projekt babyboxů, ale ji a její aktivitu od počátku podporovaly slovenské úřady, proto vše probíhalo rychleji než v Česku (Hess, 2009).

Pomocí sponzorů a finančních příspěvků jich bylo vytvořeno dvacet po celém Slovensku a tento počet je konečný. V Bratislavě na novorozeneckém oddělení dětské fakultní

nemocnice s poliklinikou bylo 8. prosince 2004 otevřeno první „Hniezdo záchrany“. Zatím bylo odloženo 47 dětí po celé Slovenské republice ([www. Sancaoz.sk](http://www.Sancaoz.sk)).

1.8.2 Rakousko

Rakousko se připojilo k projektu „Babyklappe“ v roce 2001. Existuje již patnáct těchto záchranných schránek. Od jejich zřízení se počet zabitých dětí rapidně snížil, přesto se snaží o větší rozvoj a publicitu projektu na veřejnosti. „Das Babynest“ (Dětské hnízdo) je jeden ze známých vídeňských projektů, který podporuje schránky pro odložené děti (Hess, 2009).

1.8.3 Polsko

V Polsku funguje „Okna Życia“ (přeloženo jako Okno života) od roku 2006. První schránka s názvem „Okno života“ byla zprovozněna 19. března 2006 v Krakově. Téměř ve všech velkých městech mají tuhle schránku, kde zoufalá matka může zanechat svého novorozence, aniž by mu hrozilo nějaké nebezpečí. Jedná se hlavně o matky, které skrývají těhotenství a nechtějí родit v nemocnici. Po celém Polsku je 53 oken a bylo do nich vloženo a zachráněno celkem 74 novorozenců. Jedním z hlavních projektů polské charitativní a dobročinné organizace „Caritas Polska“ jsou Okna života (www.Caritas.cz).

1.8.4 Německo

Projekt „Findelbaby“ byl v Německu zahájen na konci roku 1999 neziskovou organizací SterniPark. Tato organizace není jedinou organizací pro odložené děti v Německu. Odložení novorozence do schránky není trestné a je stejně jako u nás anonymní. (www.sternipark.de).

První schránka nazývaná „BabyKlappe“ funguje od 4. dubna 2000 ve městě Hamburg-Altona. Její přízeň a podpora veřejnosti byla od založení schránky velmi vysoká. V tomto státě se nachází a funguje 98 schránek (Hess, 2009). I přesto, že existují v Německu schránky na děti, je počet opuštěných a zavražděných dětí mimo schránky stále vysoký (Dunovský, 2005).

Některá ze zařízení akceptují po telefonické domluvě anonymní předání dítěte. Dále umožňují matce pobyt i s novorozencem po dobu, než se rozhodne, zda si jej ponechá

nebo naopak vzdá (Hess, 2004). Další organizací je organizace s názvem "Babykörbchen". Díky projektu "Kočárku" dávají v této zemi matkám možnost anonymně se novorozence vzdát a nechat své dítě v dobrých rukou zdravotnického personálu. Tento projekt také nabízí pomoc tím, že daruje dětské oblečení a základní vybavení pro dítě (www.babyklappe-huellhorst.de, 2008).

1.8.5 Belgie

První veřejný a přístupný „Baby schuif“ byl založen v roce 2000 v Antverpách v Belgii z iniciativy sdružení „Matky pro matky“. Ke schránkám má Belgie zvláštní právní systém. Byly do ní odloženy tři děti – Marie, Thomas a Michaelle (Hess, 2009).

1.8.6 Itálie

Od roku 2006 Hnutí pro život pomáhá beznadějným matkám v tíživé situaci tím, že zřizují záchranné schránky pro děti, které nechtějí, či se o ně nedokáží z jakéhokoliv důvodu postarat. V Itálii je vize provozovat babybox ve všech městech. Hnutí pro život si klade za cíl podporovat a hájit právo na život a důstojnost každé lidské bytosti od početí do přirozené smrti. V historii byla zřizována místa, kde bezpečně matka mohla své dítě odložit. Tohle místo se nacházelo u klášteru (www.babyboxy.cz).

1.8.7 Maďarsko

Pohled na mrtvé dítě pohozené na ulici, na skládce či jiném nevhodném místě se objevoval přibližně pětkrát do roka, proto se maďarská společnost „Dát dítěti šanci“, snažila v roce 2005 o povolení schránek v Maďarsku. První instituce, které měla za cíl snížit počet mrtvých dětí, začala fungovat v roce 1996 v nemocnici Schopf-MereiAgost v Budapešti, kde zřídila první schránku. Velký počet odložených dětí je cikánského původu a ve většině případů jsou adoptovány v cizině (Hess, 2009).

1.8.8 Švýcarsko

Pět schránek ve státě pomáhá matkám v beznadějně situaci. Ty jsou umístěny ve městech Bellinzona, Bern, Davos, Einsiedeln a Olten (www.babyfenster.ch).

Projektem „Babyfenster“ (dětská okýnka) vznikla první schránka za podpory švýcarské nadace pro pomoc matce a dítěti „Schweizerische Hilfe für Mutter und Kind“ (ASME) a einsiedelnské oblastní nemocnice. Otevření připadá na 9. května 2001. V tento den je svátek matek, který ve Švýcarsku symbolizuje zrod naděje pro matku a dítě. „Babyfenster“ splňuje všechna švýcarská práva a požadavky (www.babyboxy.cz).

Einsiedeln je nemocnice pro akutní péči a pohotovostní ambulanci s padesáti lůžky pro pacienty. Personál poskytuje péči celý den. Tato nemocnice je umístěna v nedotčené krajině, v optimální výšce, která je vhodná pro pacienty s akutním či chronickým onemocněním. Je zde velmi dobrý předpoklad pro uzdravení. Díky otevření „Babyfenster“ ve Švýcarsku se snížil počet odložených či zabitých dětí. Do adoptivní rodiny může být dítě přijato nejdříve za rok, jestliže biologičtí rodiče o dítě nemají zájem (www.Babyfenster.ch).

1.8.9 Země, které nemají zřízeny schránky na děti

Francie

Francie patří do skupiny států, která nemá žádné schránky na odložené novorozence. Nabízí proto pro ženy jinou alternativu. Vláda vydala 2. září 1914 zákon o ochraně narozených dětí, který umožňuje anonymní nemocniční porod, a dovoluje také anonymně odložit dítě, které není starší jednoho roku (www.babyboxy.cz).

Holandsko

V této zemi nebyla dosud založená schránka na děti, která by umožňovala ženám odložení svého nechtěného dítěte. Dle holandského práva je anonymní opuštění dítěte trestným činem. Hlavní propagátoři, kteří se snažili o nelegální otevření schránky, jsou Addy Stoker a jeho stoupenci. Nápad na zřízení schránek má malou podporu politiků, proto se zastánci snaží vysvětlovat lidem, proč jsou tyto schránky na děti důležité (www.babyboxy.cz).

Velká Británie

Zde schránky pro novorozence také nejsou zřízeny, z toho důvodu, že podle zdejších zákonů je opuštění dítěte do dvou let trestné. V Británii mají velmi dobrý systém adopce.

Dá se říci, že díky tomu, zde nedochází k právním či jiným průtahům a nechtěné dítě je relativně rychle předáno do péče adoptivních rodičů (Hess, 2009).

Švédsko

Dosud zde nebyl založený žádný projekt na záchranu nechtěných dětí. Avšak je zde mnoho organizací, které pomáhají celé rodině s dětmi, či osamoceným matkám s dětmi. Mezi hlavní švédské organizace, které zprostředkovávají adopci, patří organizace s názvem „Swedish Intercountry Adoptions Authority“ – MIA.

Mezi hlavní úkoly organizace MIA patří:

- schvalování a dohlížení na nestátní neziskové organizace,
- zvažování, zda postup přijetí je přijatelný či nikoliv v určitých případech, které souvisí s adopcí v rodině,
- dbají na mezinárodní vývoj a výzkum,
- dlouhodobě sledují náklady na přijetí,
- v jiných zemích vyjednávají s orgány a organizacemi

(www.mia.eu).

1.9 Nejčastější příčiny odložení dítěte do babyboxu

Matka dítěte těhotenství často před svým nejbližším okolím z různých důvodů a příčin tajila. Obvykle se jedná o tyto důvody: nevěra matky, strach před agresivním partnerem, který už o další dítě zájem neprojevuje. Mnoho žen po celý průběh těhotenství nenavštěvovaly žádná zdravotnická zařízení a nedocházely ani na pravidelné kontroly do prenatální poradny (Marešová, 2009). Ženy pobývající ilegálně na území českého státu také často odkládají své děti. Další důvody k odložení: drogová závislost matky, matky, které otěhotněly po znásilnění, špatný finanční stav matky nebo obou z rodičů, a tím pádem neschopnost poskytnout dítěti naplnění jeho základních životních potřeb, nízká vzdělanost a věk, strach z rodičů, nebo také ostuda související s kritikou rodiny. Svou roli na odložení hrají i náboženské důvody, např. muslimky, které nemohou mít pohlavní styk před svatbou (Hess, 2004).

1.10 Jak dítě odložit do schránky a co se děje po vložení

Na každé schránce je napsán návod na použití ve čtyřech jazycích česky, slovensky, rusky a blízko polských hranic i v polštině. Na funkčnost poukazuje kontrolka, která pokud svítí zeleně je babybox připraven přijmout novorozené dítě. Červená barva naopak upozorňuje, že babybox není v provozu. Prvním krokem je stisknutí červeného tlačítka. Dalším krokem je otočení kliky směrem dolů a poté vložení dítěte dovnitř. Matka si může při odkládání dítěte přečíst, či vzít vložený list, ve kterém se dozví informace o budoucím osudu dítěte. Je zde také uvedeno, jak dostat dítě zpět, pokud by chtěla změnit své rozhodnutí. Posledním krokem je zavření dvířek od babyboxu. Prostor není střežen žádnými kamerami, aby byla zachována intimita vkládající osoby. Čidla uvnitř schránky zaznamenají dítě. Při umístění dítěte do babyboxu je automaticky aktivován signál v místnosti vrátnice. Zaměstnanec bezpečnostní agentury okamžitě vyrozumí lékařskou službu novorozeneckého oddělení. V tu samou chvíli je aktivován pager schránky, který automaticky odesílá sms zprávu o otevření babyboxu určené novorozeneckému oddělení. Agentura po předání zprávy provede zápis do provozního deníku, do kterého se uvádí čas, kdy bylo novorozenecké oddělení informováno. Dále se také zaznamenává jméno zaměstnance, který informaci přijal. Dítě je ve schránce uloženo maximálně dvě minuty, což je dostatečná doba na opuštění prostoru. Lékař a zdravotní sestra se účastní převzetí dítěte ze schránky. Sestra si k boxu s sebou bere: ambuvak, fonendoskop, freeset, rukavice a klíč od babyboxu. Ošetřující lékař dítě po příchodu na oddělení náležitě prohlédne, ošetří a změří jeho fyziologické funkce. Musí také uvést podrobnou zprávu a určit jeho přibližné stáří. Zaznamená se přesný čas nálezu, kdo dítě převzal a zda dítě jeví známky zanedbávání či týrání (Marešová, 2009).

1.10.1 Povinnost sestry k dítěti, nalezenému v boxu:

Zajištění příjmu dítěte na oddělení – zápis novorozence do číselné řady, označení jako příjem z venku, jméno uvede jako - „nepojmenovaný“, určí zdravotní pojišťovnu, která je vždy 111, založení sesterského záznamu - „SA záznam“ Streptococcusagalactiae. Vedení „SA záznamu“ jelikož matka je neznámá a není také možné zjistit, zda byla vyšetřena na výskyt poševního Streptococcusagalactiae a zda byla provedena terapie antibiotiky. V tomto případě musí být dítěti měřeny fyziologické funkce pravidelně po třech hodinách po dobu 24 hodin. Je sledována teplota, pulz, dech, moč, stolice,

saturace. Provedení odběrů dle ordinace lékaře. Jedná se o tyto odběry: stěry nos + krk, ucho, axila, odběr vzorku stolice, odběry krve (Krevní obraz, diff., CRP = reaktivní protein, Interleukin, ASTRUP, HbsAg, HIV 1+2, biochemie – Na, K, Cl, ALT, AST, urea, bilirubin aj. Další povinností je ošetření a podvázání pupečního pahýlu, provedení kredezace očí Ophtalmo-Septonexem, což je prevencí neonatální konjunktivitidy, a podání dvou kapek Kanavitu per os jako prevence krvácivé nemoci novorozenců. Vykoupání dítěte je nezbytnou součástí činností. Dítě se označí číslem a pracovním jménem - „nepojmenovaný“. Během hospitalizace lékař provede vyšetření oftalmoskopem na vrozenou kataraktu, screeningová vyšetření PKU (fetypletonurie), SKH a CAH (hypotyreóza a kongenitální adrenální hyperplazie). Dále se provádí ultrasonografie ledvin a vyšetření kyčlí. Před propuštěním je také důležité dítě zvážit a změřit. Měří se délka, obvod hlavy a hrudníku (Marešová, 2009).

1.10.2 Sociální zabezpečení dítěte

Povinností ošetřujícího lékaře novorozeneckého oddělení je informovat magistrát města, oddělení sociálně právní ochrany dětí (dále jako OSPOD), o umístění dítěte do babyboxu. Primář novorozeneckého oddělení kontaktuje sociální oddělení nemocnice a s jednou z pracovníků spolupracuje. Další spolupráce je mezi nemocnicí a sociální pracovníci OSPOD. Jednají o umístění dítěte do kojeneckého ústavu či do Fondu ohrožených dětí (dále jen FOD). Dále je nutností informovat matriku. Lékař, který ošetřil novorozence, vypíše zprávu o nalezeném dítěti, kterou pošle sociální pracovníci nemocnice spolu s prvním nevyplněným statistickým hlášením na matriku toho města, kde bylo dítě odloženo. Do zprávy vypíše tyto údaje: datum, hodina nálezů, pohlaví, hmotnost a míra dítěte, jeho pravděpodobné datum narození a cokoliv, co by mohlo identifikovat matku (vlození rodného listu, dopisu, uvádí se zde i kouř z cigaret aj.) (Sbírka vnitřních předpisů, 2008). Soud a OSPOD rozhodne o tom, zda dítě má být přeloženo ze zdravotnického zařízení do ústavní péče. Pokud se domluví o přeložení, musí být informována o tomto rozhodnutí sociální pracovníce v nemocnici, která předá informaci ošetřujícímu lékaři, který rozhoduje o ukončení hospitalizace, na základě jeho zdravotního stavu. Dalším krokem je převoz dítěte (Marešová, 2009).

Pokud je známá identita rodičů (matka vložila do schránky spolu s dítětem i rodný list či dopis) OSPOD je musí vyhledat a na všem se s nimi domluvit, protože jsou stále zákonnými rodiči. Snaží se o navrácení dítěte do rodiny a také je jim nabídnuta pomoc. Než se rodiče najdou a poté i kontaktují, chrání zájmy dítěte OSPOD.

Pokud je naopak identita neznámá matrika přidělí rodné číslo a vystaví rodný list na jméno - „nejmenovaný, nejmenovaná“. O jméně a příjmení rozhoduje soud, který vystaví druhý rodný list již se jménem a rodným číslem. Dalším krokem je podání návrhu k umístění dítěte do ústavního zařízení pro děti. Poté je navržen na převzetí do náhradní rodinné péče. O veškerých jeho záležitostech rozhoduje soudem určený zaměstnanec OSPOD, který i uděluje souhlas se zveřejněním informací o dítěti v médiích a jiných subjektech (Marešová, 2009).

1.10.3 Komunikace s veřejností

Lékař novorozeneckého oddělení bez odkladu musí informovat o dítěti uloženém do babyboxu tiskového mluvčího nemocnice, který zajistí informovanost veřejnosti a oznámí použití schránky sdružení STATIM (Sbírka vnitřních předpisů, 2008).

2 MOŽNOSTI LEGÁLNĚ ODLOŽIT DÍTĚ V ČR

V dnešní době jsou ženám, které se ocitly ve špatné životní situaci nabízeny různé alternativy pomoci dané zákonem. Pokud se matka vzdává svého dítěte těmito cestami, nedopouští se trestného činu, proto se po ženě nepátrá. Pátrá se jen v případě, pokud by na dítěti byly objeveny známky týrání.

Dítě můžeme legálně odložit těmito způsoby:

Žena se po porodu může ocitnout v obtížné situaci, která ji vede k rozhodnutí vzdát se svého dítěte. Má několik možností, jak tuhle situaci vyřešit:

- zanechání dítěte na novorozeneckém oddělení,
- diskrétní porod,
- anonymní předání dítěte Fondu ohrožených dětí (Klokánek),
- utajovaný porod,
- odložení dítěte do babyboxu

(Kümmel a Janků, 2007).

2.1 Zanechání dítěte na novorozeneckém oddělení

Biologická matka může před odchodem z porodnice nebo po porodu zanechat dítě v nemocnici a předat ho k adopci do jiné rodiny. Je to ten nejjednodušší způsob odložení dítěte a žena nenesie za tuto volbu odložení trestní odpovědnost. Písemná žádost může zjednodušit adopční řízení, pokud by tak neučinila, značně by se mohla prodloužit doba k umístění dítěte do náhradní rodinné péče. Pro ženu hraje hlavní roli důvěra v diskrétnost celého zdravotnického personálu. Důležité je také to, aby nedošlo k poruše mlčenlivosti. Personál se vystavuje trestní odpovědnosti při poruše lékařského tajemství (Kümmel a Janků, 2007).

2.2 Diskrétní porody

Diskrétní porod je takový porod, který se uskuteční v porodnici vzdálené od bydliště matky. Novorozenec po porodu je odložen a dále předán do náhradní péče. Porod probíhá stejně jako u ostatních porodů a dokumentace je samozřejmě také stejná. Při přijetí do porodnice zdravotnický personál požaduje průkaz totožnosti, rodný list, průkazku pojištěnce a těhotenskou průkazku. Dítě je zapsáno v matrice v místě jeho narození. V jeho rodném listu jsou uvedeny iniciály matky či obou rodičů. Anonymita rodičky závisí jen na mlčenlivosti zdravotnických pracovníků. Perinatální a postnatální péče o novorozence je shodná jako u všech narozených dětí. Žena má možnost odjet родit daleko od místa bydliště, kde ji nikdo nebude znát. V tomto neznámém místě dítě porodí a má možnost po dobu šesti týdnů změnit své rozhodnutí a své dítě si ponechá. Pokud na rozhodnutí vzdát se dítěte trvá, může podat souhlas s osvojením dítěte. Dítě se může dostat do adoptivní rodiny nejdříve za dva měsíce, pokud o něj do té doby neprojeví matka zájem. Od roku 1997 provádí diskrétní porody Dětský domov pro děti do 3 let v Aši (Kümmel a Janků, 2007).

2.3 Anonymní předání dítěte Fondu ohrožených dětí

Hlavním cílem je nahradit ústavní výchovu týraných, zanedbávaných, zneužívaných či ohrožených dětí přechodnou a okamžitou rodinnou péčí (Nechvátalová, 2007).

Od roku 2001 Fond ohrožených dětí (FOD) nabízí službu anonymního převzetí novorozence. Tato služba je k dispozici 24 hodin denně 365 dní v roce na celém území ČR. Pokud zájemce o odložení svého dítěte zavolá na mobilní číslo (+420 776 833 333) může se domluvit s prezidentkou Fondu ohrožených dětí na místě a čase převzetí novorozeného dítěte. Schůzka může být uskutečněna do hodiny. Anonymita matky je zajištěna ze strany pracovníků fondu. Při převzetí novorozence je možnost získat pár sociálních a zdravotních informací od matky či otce, kteří dítě opouští (Kümmel a Janků, 2007).

2.4 Utajovaný porod

Utajené porody povoluje od srpna roku 2004 zákon č. 422/2004 Sb. o péči a zdraví lidu, který umožňuje těhotným ženám v tíživé životní situaci své dítě donosit, ale také porodit s veškerou potřebnou zdravotní péčí (Slaný, Schneiberg, 2011). V dnešní době je materie

porodu s utajením totožnosti matky upravena § 37 zákona č. 372/2011 Sb. (Konečná, Klůfa, Doskočil, Bublelová, 2012).

Tento způsob porodu je vhodný pro ženy s trvalým pobytem v České republice, které nežijí v manželství, jedná se tedy o ženy svobodné nebo rozvedené. Důvodem nepřipustnosti těchto porodů u vdaných žen je ochrana práv otce, který má rodičovská práva k jeho dítěti, které mu manželka či bývalá partnerka porodila.

Žena, která písemně požádala o utajení své identity a porodila dítě v nemocnici, má právo na zvláštní ochranu svých osobních údajů. Do matriční knihy se nezapisují údaje (jméno, příjmení, rodná příjmení, data a místa narození, rodná čísla, státní občanství a místo trvalého bydliště obou rodičů) a lékaři a příslušníci personálu celé nemocnice jsou povinni o nich zachovat mlčenlivost (Nechvátalová, 2007). V knize narození jsou uvedeny tyto údaje o dítěti: jméno a příjmení, datum narození, rodné číslo, místo narození, pohlaví dítěte, státní občanství, datum zápisu a podpis matrikáře (Marešová, 2009). Po skončení hospitalizace rodičky se zdravotnická dokumentace zapečetí a její otevření je možné jen na základě rozhodnutí a se souhlasem soudu (Bublelová, Vávrová, Vyskočil, Pokorná, 2014).

Pokud matka dítěti jméno nedá, přidělí mu jej soud. Další povinností soudu je určit novorozenci opatrovníka. Poté vydá předběžné opatření k přemístění dítěte ze zdravotnického zařízení do ústavní péče podle jeho věku (Marešová, 2009).

Zdravotnická péče, která souvisí s těhotenstvím a porodem dítěte je hrazena ze zdravotního pojištění. Příslušné zdravotnické zařízení požádá o úhradu zdravotní pojišťovny na základě identifikačních údajů pojištěnce (Marešová, 2009).

3 NÁHRADNÍ RODINNÁ A VÝCHOVNÁ PÉČE

Dítě, které nemůže vyrůstat v rodině s biologickými rodiči, má právo, aby mu byla zajištěna náhradní výchova. Náhradní rodinná péče je péče o dítě, které je vychováváno jinými rodiči než biologickými a v prostředí, které je nejvíce podobné životu v přirozené rodině (Bubleová, Vávrová, Vyskočil, Pokorná, 2014).

Děti, které jsou zahrnuty láskou a porozuměním, mají mnohem větší šance, aby vyrostli v lidi, které budou v budoucnu prospěšní společnosti. Společným zájmem celé společnosti by z tohoto důvodu mělo být, aby všechny děti vyrůstaly ve funkčních rodinách (Zezulová, 2012).

Náhradní rodinná péče se dělí dle právní teorie:

- osvojení,
- pěstounská péče,
- individuální poručenství,
- svěření dítěte do péče jiné fyzické osoby než rodiče.

Náhradní výchovná péče se dělí:

- ústavní výchova,
- zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc

(Zárasová, Šlesingerová, Trubačová, 2012).

3.1 Osvojení

Institut osvojení je upraven v zákoně č. 89/2012 Sb., jedná se občanský zákoník, který platí od 1. 1. 2014. Zákon č. 395/1999 Sb. se zabývá posuzováním žadatele a zprostředkovává osvojení, o sociálně právní ochraně dětí, naposledy novelizovaný 1. ledna 2013 (Bubleová, Vávrová, Vyskočil, Pokorná, 2014). Zákon o rodině č. 94/1963 Sb. v ustanoveních §§ 63 až 77 upravuje osvojení (Bordek, 2009).

Manželé či jednotlivci přijímají při osvojení opuštěné dítě za vlastní a s tím souvisí stejná práva a povinnosti, jako by byli rodiče dítěte. Osvojitelé mají rodičovskou zodpovědnost při výchově dětí a mezi osvojencem a jeho původní rodinou zodpovědnost zaniká (Gabriel, Novák, 2008).

Podstata rodičovství je v přijetí dítěte. Dítě přijímá za rodiče ty, kteří se k němu chovají jako rodiče. Rodiče, kteří si adoptují dítě a přijmou dítě bezvýhradně za své, stávají se pro ně psychologicky jeho pravými rodiči se vším všudy (Sobotková, 2010).

Osvojit je možné jen děti, které jsou tzv. právně volné. Jsou to novorozenci, u kterých rodiče podali souhlas s osvojením, či jejich souhlas k osvojení není potřeba (Zezulová, 2012).

Osvojiteli se mohou stát zletilé, fyzické osoby. Ty musí zaručovat svým způsobem života, že osvojení, bude ku prospěchu dítěte. Člověk, který nemá způsobilost k právním úkonům, se nemůže stát osvojitelem. Důležitým faktorem k osvojení je i přiměřený věkový rozdíl, zpravidla ne menší než šestnáct let (Tomancová, 2007).

Dítě získává příjmení nových rodičů. Pro novorozence, který se nachází mimo vlastní rodinu, je důležité, aby změna prostředí byla co nejšetrnější. O osvojení rozhoduje soud. Před jeho rozhodnutím musí uplynout nejméně tři měsíce a po tuto dobu pečují zájemci o dítě na své náklady (Kovařík, 2004).

Pokud nedojde k vytvoření citových vazeb k biologické matce, tak sociální vazby vnímá dítě jen jako podmínky z okolí, proto přerušení těchto vazeb vnímá jako změna prostředí. Tato změna nemá dopad na další vývoj dítěte (Matějček, Langmeier, 2011).

3.2 Pěstounská péče

Jednou z forem náhradní rodinné péče je státem podporovaná pěstounská péče. Je brána jako forma smlouvy mezi státem a rodinou. Stát přebírá dohled nad výchovou dítěte a rodina dítě přijímá do své výchovy (Zezulová, 2012).

Po rozhodnutí soudu vzniká pěstounská péče. Pokud se nenaskytly problémy, končí tato péče zletilostí dítěte. Může být zrušena jen po rozhodnutí soudu, který má možnost ji zrušit jen z důležitých důvodů.

Ze zákona je tato péče upřednostňována před péčí v ústavním zařízení. Svěřit se může dítě fyzické osobě či manželům. Podle nové právní úpravy dávek by měla pěstounská péče zajišťovat hmotné zabezpečení dítěte a také by měla poskytovat odměnu pěstounům. Pěstoun vykonává přiměřeně práva a povinnosti rodičů o dítě. Zastupuje dítě a spravuje

jeho záležitosti jen v běžných věcech (Tomancová, 2007). Od 1. 1. 2013 platí novelizovaná právní úprava pěstounské péče na přechodnou dobu.

3.3 Individuální poručenství

Soud ustanoví fyzickou osobu či manžele, kteří se stanou poručníkem. Poté vystupují v roli zákonného zástupce. O dítě se tato osoba může, ale nemusí osobně pečovat. Jestliže tomu tak je, a o dítě osobně pečují, mají nárok na dávky pěstounské péče. Jednou z povinností poručníka je dítě vychovávat, zastupovat a spravovat jeho majetek. Ze zákona nevzniká mezi poručníkem a dítětem stejný poměr jako je mezi rodičem a dítětem, tak jak je to u osvojení. Nevzniká zde ani vyživovací povinnost. Na celý výkon funkce dohlíží soud (Bubleová, Vávrová, Vyskočil a Pokorná, 2014).

3.4 Ústavní výchova

Ústavní výchova je termín pro výchovné opatření, které nařídí soud. Je nařízena, pokud je výchova dítěte vážně ohrožena či narušena a jiná výchovná opatření nespěla k nápravě, či rodiče nemohou zabezpečit výchovu dítěte. Přednost má před výchovou ústavní náhradní rodinná péče, nebo péče v zařízení pro děti, vyžadující okamžitou pomoc (Bubleová, Vávrová, Vyskočil, Pokorná, 2014).

3.5 Zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc

Pro děti vyžadující okamžitou pomoc je vhodné je umístit do zařízení, zejména do dětského centra, či do Klokánku Fondu ohrožených dětí (Bubleová, Vávrová, Vyskočil, Pokorná, 2014). Klokánky mají pověření od Ministerstva práce a sociálních věcí, z tohoto důvodu mohou týrané a také zneužívané děti přijmout i bez rodičovského souhlasu až do doby, než bude rozhodnuto o předběžném opatření. Většina přijatých dětí mají stejnou či podobnou anamnézu jako je to u dětí, které jsou přijímané do ústavní výchovy. U novorozenců je znatelné zanedbávání, stopy po domácím násilí či týrání, neschopnost zajistit řádnou péči, zneužívání, či svěřením dítěte za účelem zajištění náhradní rodinné péče.

Zařízení funguje nepřetržitě, proto je zde možné kdykoliv přijmout i novorozence, jehož matka těhotenství tají a porodí mimo zdravotnické zařízení (www.fod.cz).

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 PRŮZKUMNÁ ČÁST PRÁCE

4.1 Cíle bakalářské práce:

1. Zjistit postoj k problematice babyboxů:
 - u osob starších padesáti let
 - u osob mladších padesáti let
2. vytvořit stručný informační materiál pro širokou veřejnost týkající se babyboxů

4.2 Metodika a organizace metodického šetření

Empirická část zkoumá prostřednictvím dotazníku, jaký má postoj k této problematice skupina v produktivním věku a skupina mladých lidí. Položky v dotazníku byly rozděleny do dvou oblastí: otázky směřující ke zjištění postoje k babyboxu či k jiné alternativě odkládání dětí a otázky ke zjištění úrovně vzdělanosti v této problematice. Respondenti odpovídají samostatně, proto jsou jejich odpovědi přínosné pro zodpovězení stanovených cílů. Dotazník viz příloha č. 1. je sestaven z 16 otázek, které jsou uzavřené (položky č. 3, 4, 12, 13, 16), ale objevují se i otázky kombinované, z důvodů vyjádření i jiného názoru k jednotlivým otázkám (položka č. 6, 11, 14). Posledním typem položek jsou položky dichotomické, které mají jen dvě vzájemně se vylučující odpovědi ano – ne (položka č. 1, 2, 5, 7, 8, 9, 10, 15). Výzkum obsahoval celkem 100 respondentů, z nichž bylo 50 občanů starších padesáti let a 50 občanů mladších padesáti let. Sběr dat probíhal ve formě elektronické. Vyhodnocování položek jsem provedla ručně a poté zaznamenala a vyhodnotila v počítači. V bakalářské práci jsou sestaveny grafy, do kterých jsou vloženy získané informace.

4.3 Analýza a interpretace výsledků průzkumného šetření

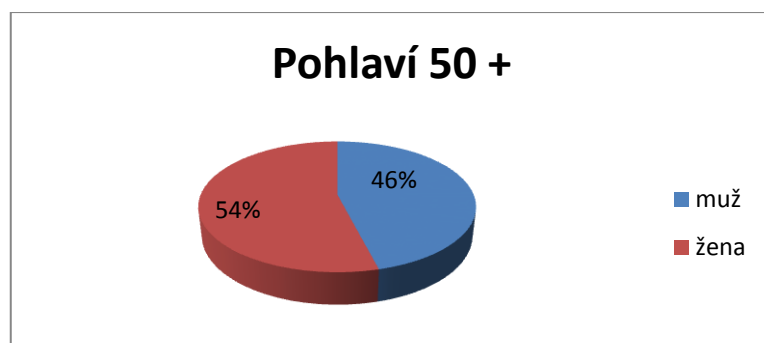
Celkový počet respondentů byl 100 (jedná se o 100 %). První skupinu tvoří obyvatelé v produktivním věku (50 let a více), druhou skupinou jsou mladí lidé (mladší než 50 let). Obě skupiny byly tvořeny z padesáti odpovídajících.

Položka č. 1 Jste:

Tabulka 2: Pohlaví 50 +

Pohlaví 50 +		
pohlaví	počet respondentů	%
muž	23	46
žena	27	54

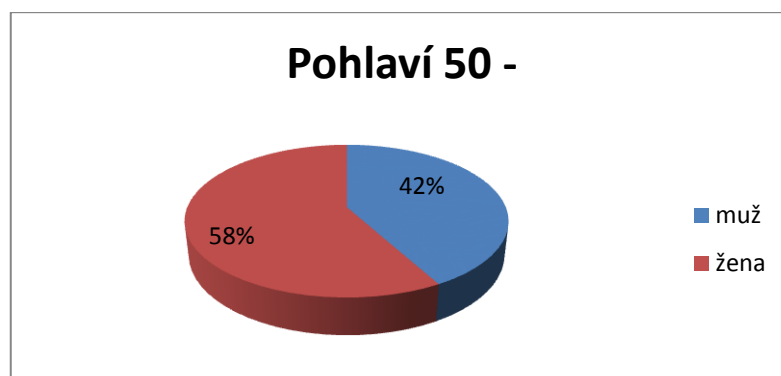
Graf 1: Pohlaví 50 +

Tabulka 3: Pohlaví 50 -

Pohlaví 50 -		
pohlaví	počet respondentů	%
muž	21	42
žena	29	58

Graf 2: Pohlaví 50 -

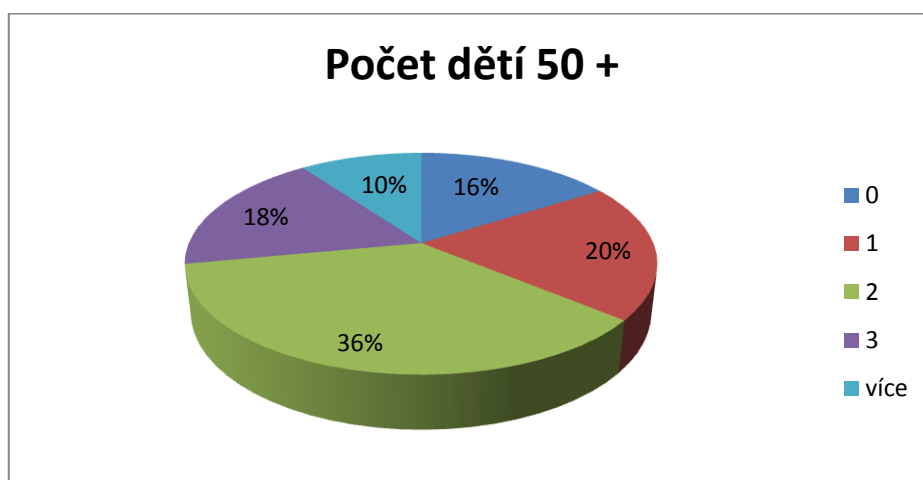
Celkový počet respondentů starších padesáti let se skládal z 23 mužů (46 %) a z 27 žen (54 %). Respondenti mladší padesáti let byli složeni z 29 žen (58 %) a 21 mužů (42 %).

Položka č. 2 Máte děti?

Tabulka 4: Počet dětí 50 +

Počet dětí 50 +		
počet dětí	počet respondentů	%
0	8	16
1	10	20
2	18	36
3	9	18
více	5	10

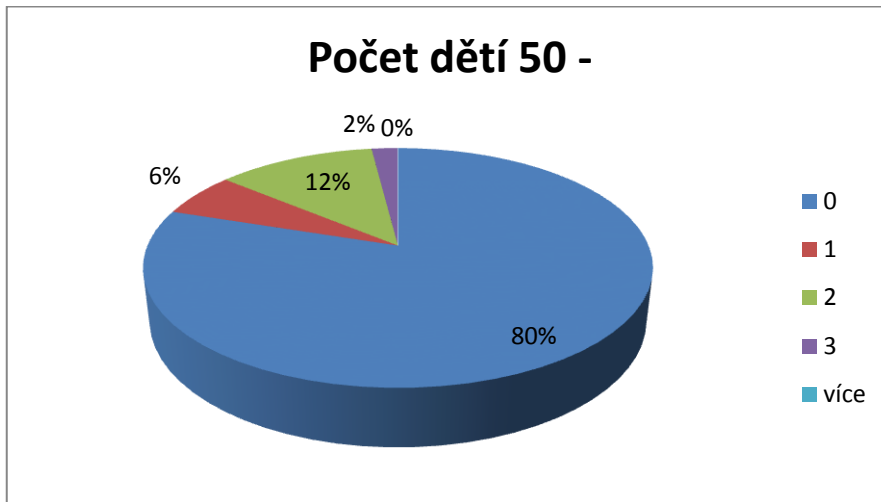
Graf 3: Počet dětí 50+

Tabulka 5: Počet dětí 50 -

Počet dětí 50 -		
počet dětí	počet respondentů	%
0	40	80
1	3	6
2	6	12
3	1	2
více	0	0

Graf 4: Počet dětí 50 -

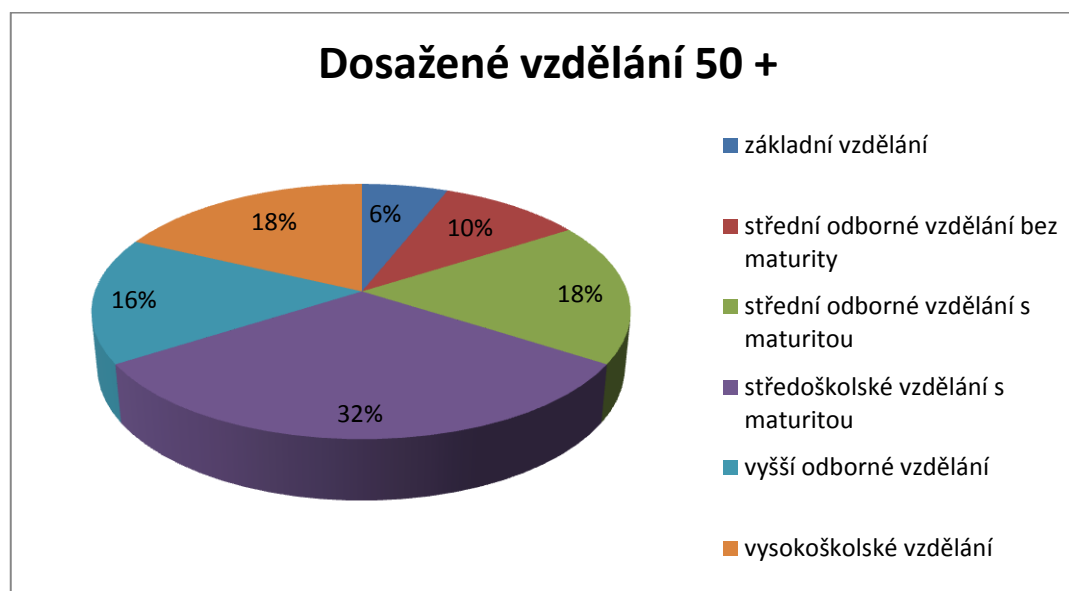
Z celkového počtu dotázaných starších padesáti let nemá žádné dítě 8 z respondentů (16 %), jedno 10 respondentů (20 %), dvě 18 z odpovídajících (36 %), tři 9 z respondentů (18 %) a tři a více 5 odpovídajících (10 %). Žádné dítě nemá 40 odpovídajících (80 %), jedno dítě mají 3 z respondentů (6 %), dvě mají 6 z nich (12 %), jedno dítě má pouhý jeden ze všech odpovídajících (3 %) a žádný z respondentů nemá více než tři děti.

Položka č. 3: Vaše dosavadní vzdělání:

Tabulka 6: Dosažené vzdělání 50 +

Dosažené vzdělání 50 +		
vzdělání	počet respondentů	%
základní vzdělání	3	6
střední odborné vzdělání bez maturity	5	10
střední odborné vzdělání s maturitou	9	18
středoškolské vzdělání s maturitou	16	32
vyšší odborné vzdělání	8	16
vysokoškolské vzdělání	9	18

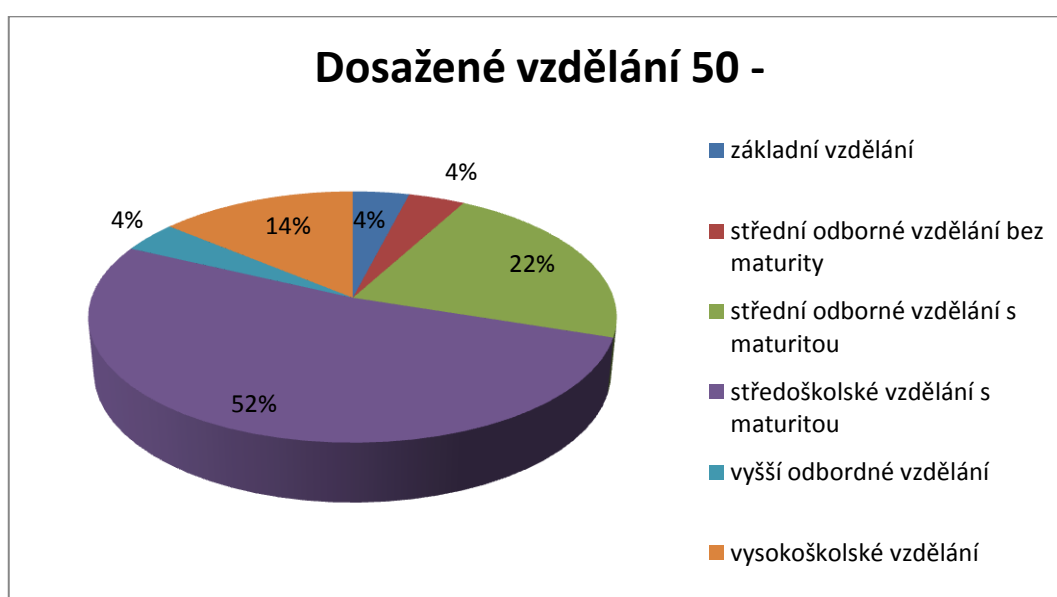
Graf 5: Dosažené vzdělání 50 +

Tabulka 7: Dosažené vzdělání 50 -

Dosažené vzdělání 50 -		
vzdělání	počet respondentů	%
základní vzdělání	2	4
střední odborné vzdělání bez maturity	2	4
střední odborné vzdělání s maturitou	11	22
středoškolské vzdělání s maturitou	26	52
vyšší odborné vzdělání	2	4
vysokoškolské vzdělání	7	14

Graf 6: Dosažené vzdělání 50 -

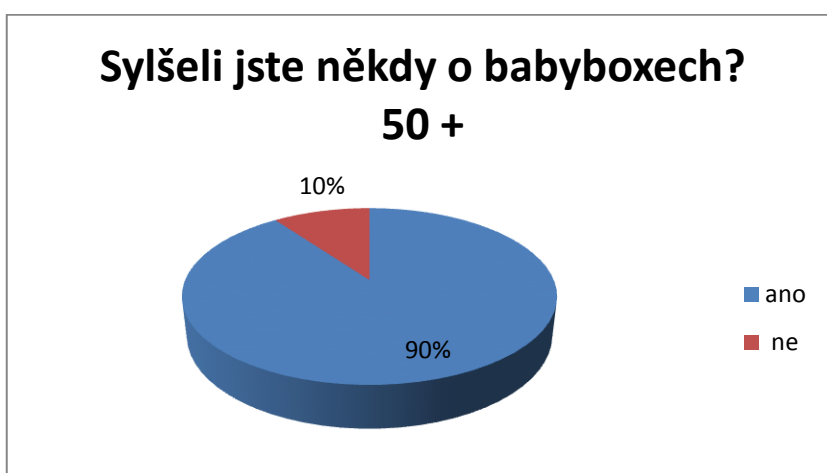
Respondenti starší padesáti let byli složeni ze 3 respondentů se základním vzděláním (6 %), střední odborné vzdělání bez maturity má 5 z nich (10 %), střední odborné vzdělání s maturitou má 9 z odpovídajících (18 %), středoškolské vzdělání s maturitou absolvovalo 16 z respondentů (32 %), vyšší odborné vzdělání má 8 z odpovídajících (16 %) a vysokoškolské vzdělání absolvovalo 9 z nich (18 %). Z odpovídajících mladších padesáti let mají pouze 2 základní vzdělání (4 %), další 2 respondenti mají střední odborné vzdělání bez maturity (4 %), střední odborné vzdělání s maturitou mají za sebou 11 z nich (22 %), další skupina tvořena z 26 respondentů mají středoškolské vzdělání s maturitou (52 %), vyšší odborné vzdělání absolvovalo 2 z odpovídajících (4 %) a vysokoškolské vzdělání mají 7 z nich (14 %).

Položka č. 4: Slyšeli jste někdy o babyboxech?

Tabulka 8: Slyšeli jste někdy o babyboxech? 50 +

Slyšeli jste někdy o babyboxech? 50 +		
odpověď	počet respondentů	%
ano	45	90
ne	5	10

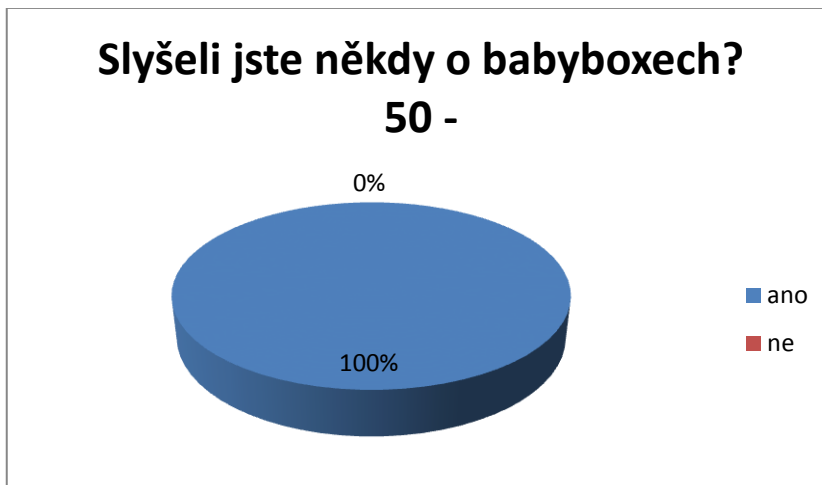
Graf 7: Slyšeli jste někdy o babyboxech? 50 +

Tabulka 9: Slyšeli jste někdy o babyboxech? 50 -

Slyšeli jste někdy o babyboxech? 50 -		
počet	počet respondentů	%
ano	50	100
ne	0	0

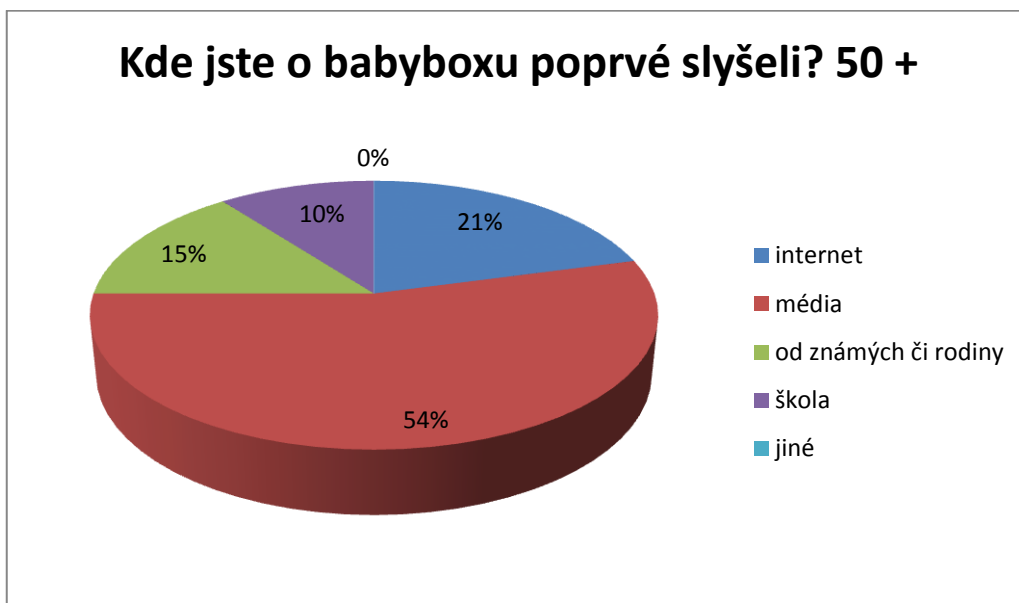
Graf 8: Slyšeli jste někdy o babyboxech? 50 -

5 z respondentů starších padesáti let neslyšeli nikdy o pojmu babybox (jedná se o 10 %). 95 z odpovídajících o tomto názvu slyšeli (95 %). Celá skupina odpovídající mladší padesáti let o pojmu babybox slyšela (100 %).

Položka č. 5: Kde jste o babyboxu poprvé slyšeli?**Tabulka 10: Kde jste o babyboxu poprvé slyšeli? 50 +**

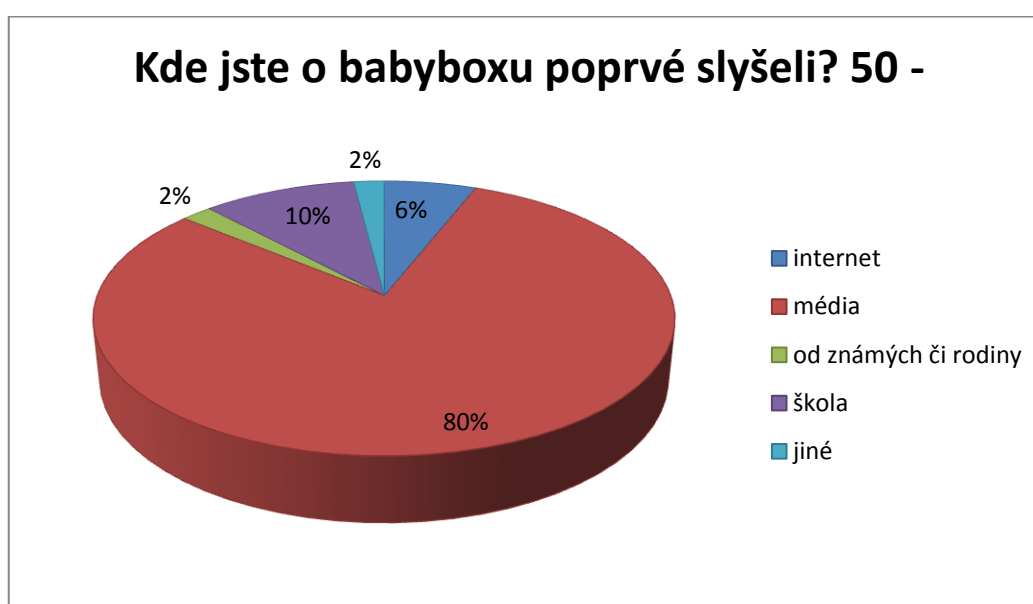
Kde jste o babyboxu poprvé slyšeli? 50 +		
zdroj	počet respondentů	%
internet	10	21
média	28	54
od známých či rodiny	7	15
škola	5	10
jiné	0	0

Graf 9: Kde jste o babyboxu poprvé slyšeli? 50 +

Tabulka 11: Kde jste o babyboxu poprvé slyšeli? 50 –

Kde jste o babyboxu poprvé slyšeli? 50 -		
zdroj	počet respondentů	%
internet	3	6
média	40	80
od známých či rodiny	1	2
škola	5	10
jiné	1	2

Graf 10: Kde jste o babyboxu poprvé slyšeli? 50 -

10 z respondentů starších padesáti let poprvé slyšeli o babyboxu z internetu (21 %), nejvíce odpovídajících z médií 28 (54 %), od známých či rodiny 7 z nich (10 %), ve škole o tomto pojmu slyšeli 5 (10 %), z dotázaných.

Z respondentů mladších padesáti let o babyboxu poprvé slyšeli z internetu 3 z nich (6 %), nejvíce odpovídajících pojem babybox slyšeli z médií, jedná se o 40 respondentů (80 %), pouhý 1 odpovídající od známých či rodiny (2 %) a ze školy 5 z nich (10 %). 2 (2 %) z dotázaných odpověděli i jinak. Jeden z respondentů odpověděl ze zaměstnání, kde pracuje s paní, která má osvojené už druhé dítě z babyboxu. Druhá odpověď zněla od zakladatele.

Položka č. 6: Myslíte si, že jsou schránky na děti potřebné?

Tabulka 12: Myslíte si, že jsou schránky na děti potřebné? 50 +

Myslíte si, že jsou schránky na děti potřebné? 50 +		
odpověď	počet respondentů	%
ano	40	80
ne	10	20

Graf 11: Myslíte si, že jsou schránky na děti potřebné? 50 +

Tabulka 13: Myslíte si, že jsou schránky na děti potřebné? 50 -

Myslíte si, že jsou schránky na děti potřebné? 50 -		
odpověď	počet respondentů	%
ano	49	2
ne	1	98

Graf 12: Myslíte si, že jsou schránky na děti potřebné? 50 –

10 (20 %) respondentů starších padesáti let si myslí, že schránky na babyboxy jsou potřebné, naopak 40 (80 %) z nich si myslí, že potřebné nejsou.

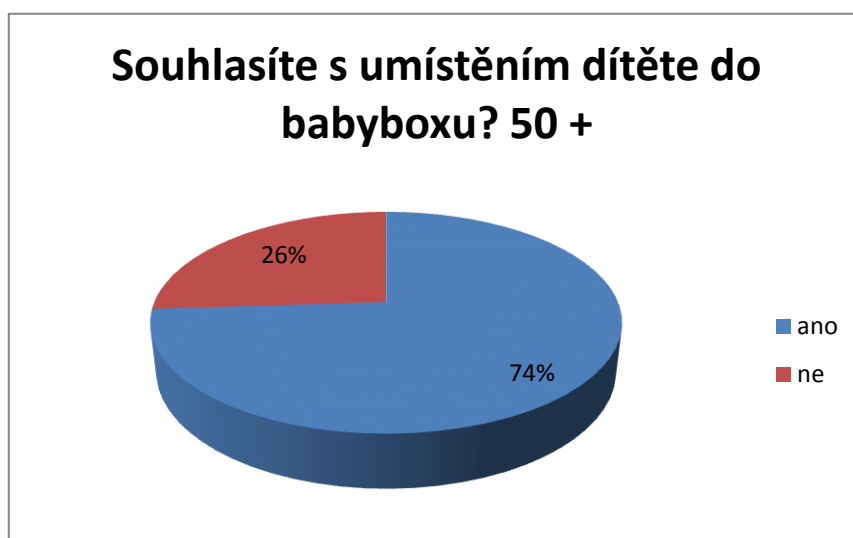
Pouhý 1 (2 %) z dotázaných mladších padesáti let si myslí, že schránky potřebné nejsou, ostatních 49 (98 %) si naopak myslí, že potřebné jsou.

Položka č. 7: Souhlasíte s umístěním dítěte do babyboxu?

Tabulka 14: Souhlasíte s umístěním dítěte do baby boxu? 50 +

Souhlasíte s umístěním dítěte do babyboxu? 50 +		
odpověď	počet respondentů	%
ano	37	74
ne	13	26

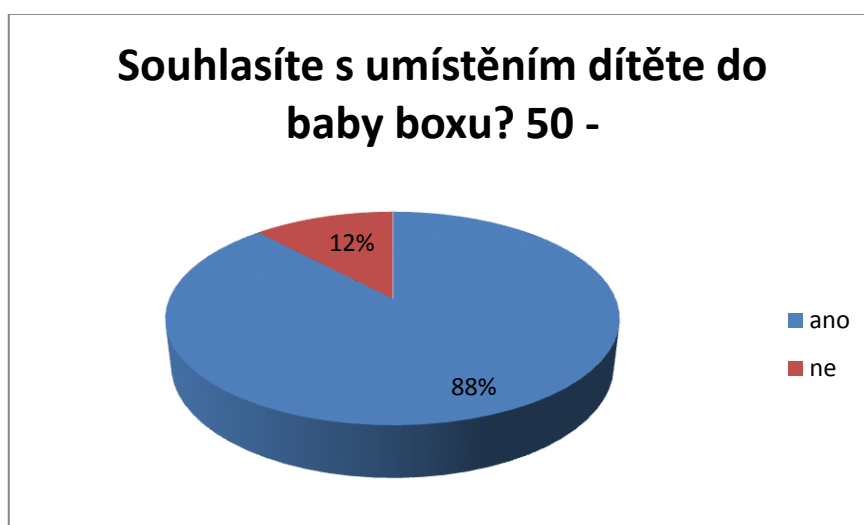
Graf 13: Souhlasíte s umístěním dítěte do baby boxu? 50 +

Tabulka 15: Souhlasíte s umístěním dítěte do baby boxu? 50 -

Souhlasíte s umístěním dítěte do baby boxu? 50 -		
odpověď	počet respondentů	%
ano	44	88
ne	6	12

Graf 14: Souhlasíte s umístěním dítěte do baby boxu? 50 –

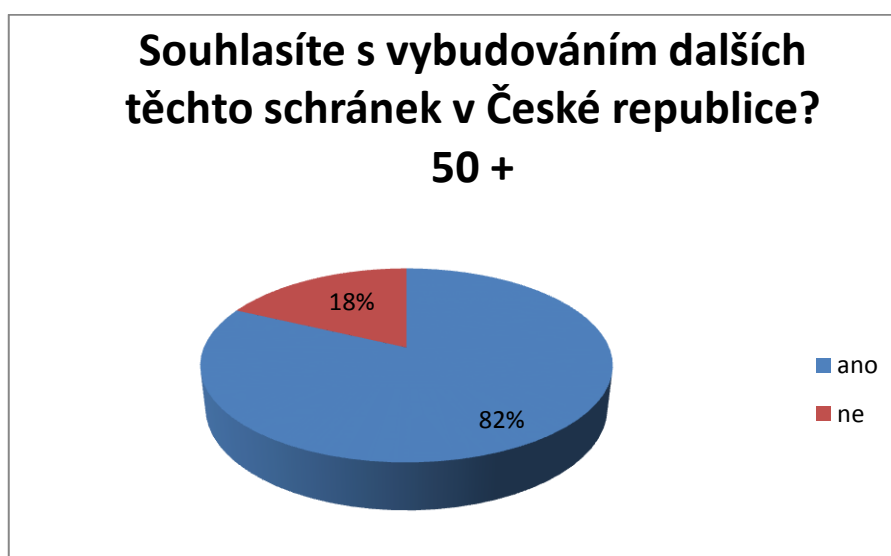
37 respondentů starších padesáti let s umístěním dítěte do babyboxu souhlasí (74 %), naopak 13 z nich nesouhlasí (26 %). 6 z odpovídajících mladších padesáti let s umístěním dítěte do boxu nesouhlasí (12 %), jiný názor zaujímá 44 z nich (88 %).

Položka č. 8 Souhlasíte s vybudováním těchto schránek v České republice?

Tabulka 16: Souhlasíte s vybudováním těchto schránek v České republice? 50 +

Souhlasíte s vybudováním těchto schránek v České republice? 50 +		
odpověď	počet respondentů	%
ano	41	82
ne	9	18

Graf 15: Souhlasíte s vybudováním těchto schránek v České republice? 50 +

Tabulka 17: Souhlasíte s vybudováním těchto schránek v České republice? 50 -

Souhlasíte s vybudováním těchto schránek v České republice? 50 -		
odpověď	počet respondentů	%
ano	47	94
ne	3	6

Graf 16: Souhlasíte s vybudováním těchto schránek v České republice? 50 –

41 (82 %) respondentů starších padesáti let souhlasí s vybudováním dalších schránek v České republice, naopak 9 (82 %) mají jiný názor a s vybudováním schránek nesouhlasí. 47 (94 %) z odpovídajících mladších padesáti let s vybudováním nových boxů souhlasí, jiný názor zaujímají pouze 3 z nich (94 %), kteří s vybudováním nesouhlasí.

Položka č. 9: Jste toho názoru, že díky babyboxům přežilo více novorozenců?

Tabulka 18: Jste toho názoru, že díky babyboxům přežilo více novorozenců? 50 +

Jste toho názoru, že díky babyboxům přežilo více novorozenců? 50 +		
odpověď	počet respondentů	%
ano	42	84
ne	8	16

Graf 17: Jste toho názoru, že díky babyboxům přežilo více novorozenců? 50 +

Tabulka 19: Jste toho názoru, že díky babyboxům přežilo více novorozenců? 50 -

Jste toho názoru, že díky babyboxům přežilo více novorozenců? 50 -		
počet	počet respondentů	%
ano	50	100
ne	0	0

Graf 18: Jste toho názoru, že díky babyboxům přežilo více novorozenců? 50 –

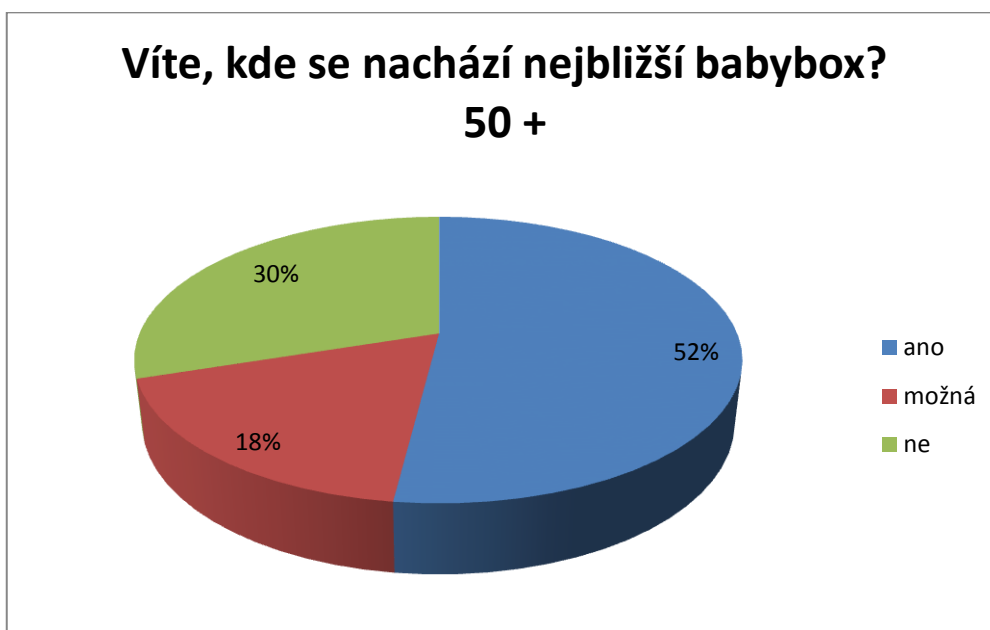
8 (16 %) ze všech respondentů starších padesáti let jsou toho názoru, že díky schránkám přežilo více novorozenců. Ostatních 42 (84 %) jsou názoru opačného. Celá skupina (100 %) složená z 50 respondentů mladších padesáti let jsou toho názoru, že díky babyboxům přežilo více novorozenců.

Položka č. 10: Víte kde je nejbližší babybox?

Tabulka 20: Víte kde je nejbližší babybox? 50 +

Víte kde je nejbližší babybox? 50 +		
odpověď	počet respondentů	%
ano	26	52
možná	9	18
ne	15	30

Graf 19: Víte kde je nejbližší babybox? 50 +

Tabulka 21: Víte kde je nejbližší babybox? 50 -

Víte kde je nejbližší babybox? 50 -		
odpověď	počet respondentů	%
ano	33	66
možná	4	8
ne	13	26

Graf 20: Víte kde je nejbližší babybox? 50 –

Výsledky položky č. 10 nám sdělují, že 26 (52 %) ze všech respondentů starších padesáti let vědí a dokázali uvést i město, ve kterém se nejbližší babybox nachází. Možná odpovědělo 9 (18 %) z odpovídajících. 15 (30 %) z respondentů nevěděli, či napsali špatnou odpověď na tuto otázku.

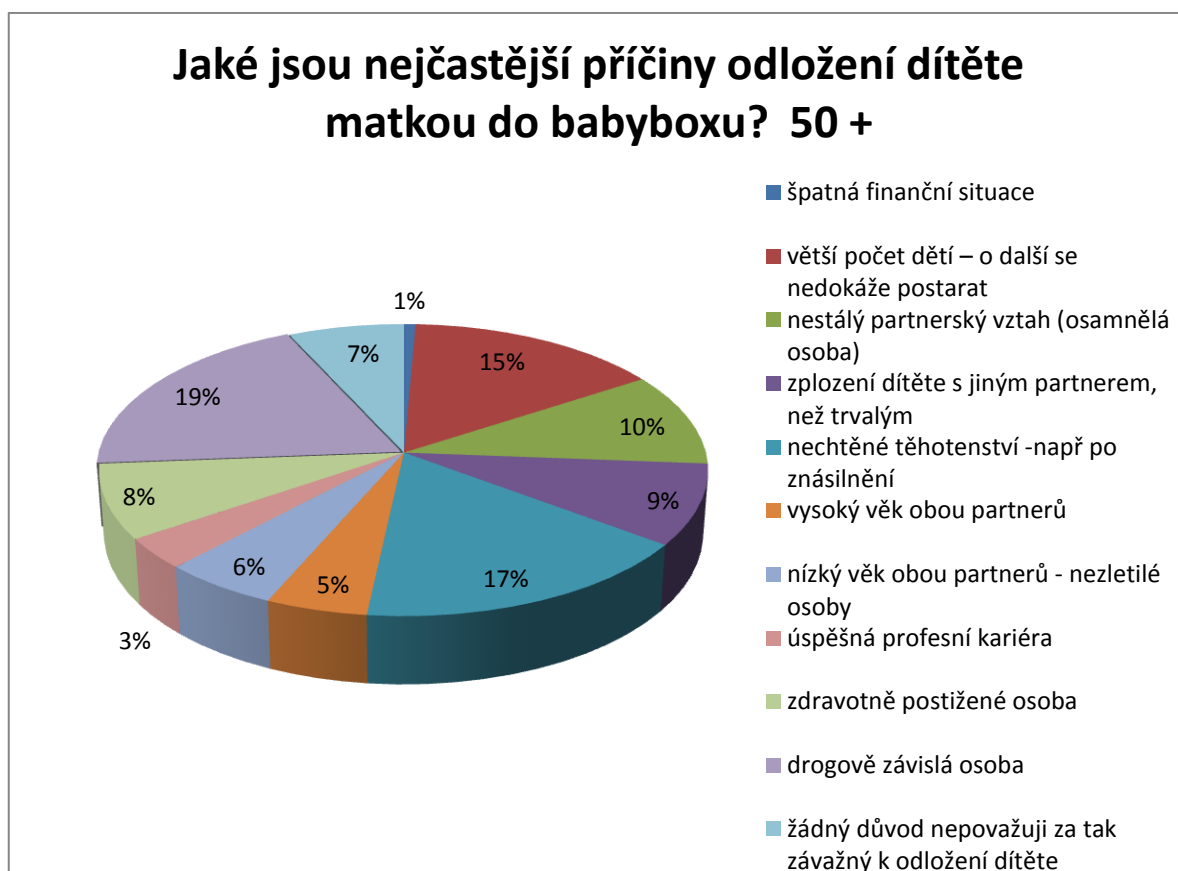
Mladší skupina odpovídajících byla na tom se správnými odpověďmi lépe než skupina starších padesáti let. 33 respondentů (66 %) věděli, kde se babybox nachází, odpověď možná si vybrali 4 (8 %) z dotázaných. Kde se nachází nejbližší schránka, nevěděli 13 z respondentů (26 %).

Položka č. 11: Jaké jsou nejčastější příčiny odložení dítěte matkou do babyboxu?

Tabulka 22: Jaké jsou nejčastější příčiny odložení dítěte matkou do babyboxu? 50 +

Jaké jsou nejčastější příčiny odložení dítěte matkou do babyboxu? 50 +		
příčiny	počet respondentů	%
špatná finanční situace	1	1
větší počet dětí – o další se nedokáže postarat	22	15
nestálý partnerský vztah (osamělá osoba)	15	10
zplození dítěte s jiným partnerem, než trvalým	13	9
nechtěné těhotenství – např. po znásilnění	24	17
vysoký věk obou partnerů	7	5
nízký věk obou partnerů - nezletilé osoby	8	6
úspěšná profesní kariéra	5	3
zdravotně postižená osoba	12	8
drogově závislá osoba	28	19
žádný důvod nepovažuji za tak závažný k odložení dítěte	10	7

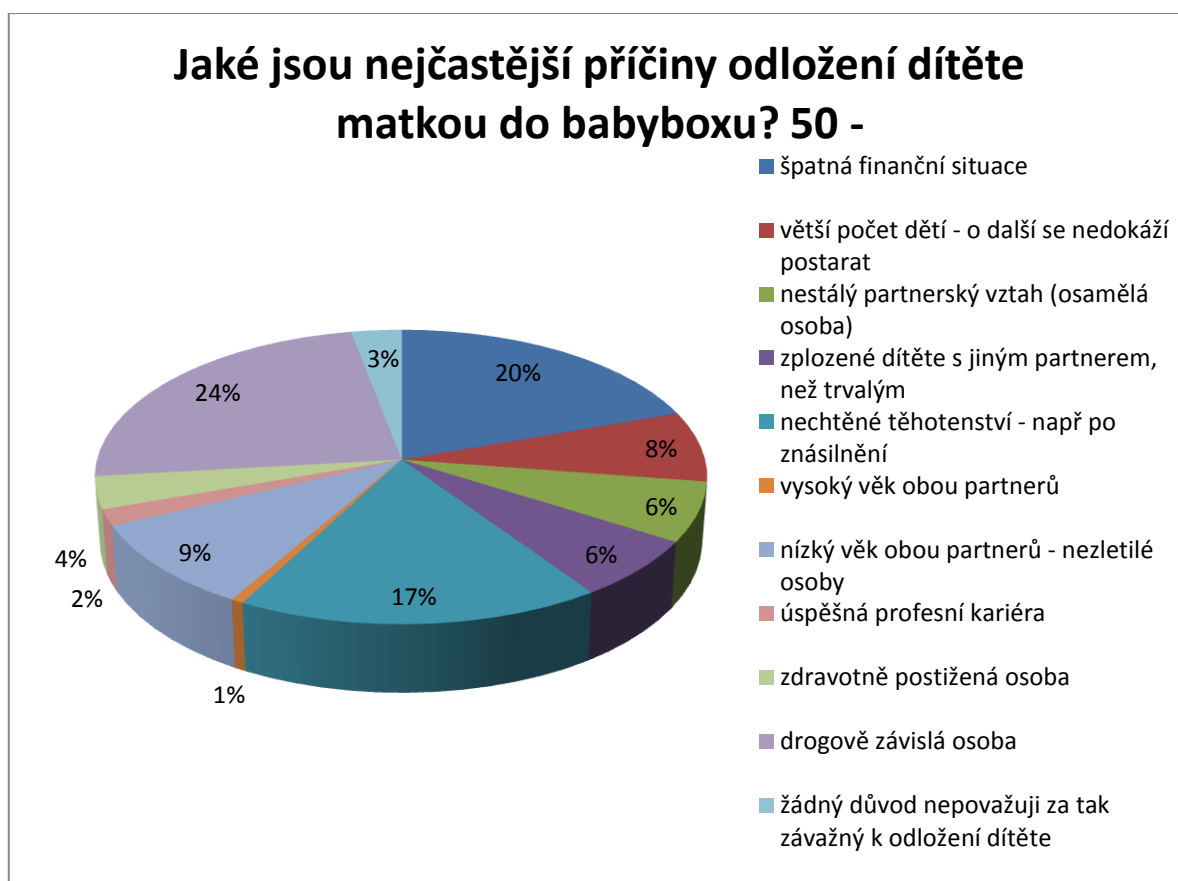
Graf 21: Jaké jsou nejčastější příčiny odložení dítěte matkou do babyboxu? 50 +

Tabulka 23: Jaké jsou nejčastější příčiny odložení dítěte matkou do babyboxu? 50 -

Jaké jsou nejčastější příčiny odložení dítěte matkou do babyboxu? 50 -		
odpověď	počet respondentů	%
špatná finanční situace	33	20
větší počet dětí - o další se nedokáží postarat	13	8
nestálý partnerský vztah (osamělá osoba)	11	6
zplozené dítěte s jiným partnerem, než trvalým	11	6
nechtěné těhotenství - např. po znásilnění	29	17
vysoký věk obou partnerů	1	1
nízký věk obou partnerů - nezletilé osoby	16	9
úspěšná profesní kariéra	3	2
zdravotně postižená osoba	6	4
drogově závislá osoba	40	24
žádný důvod nepovažuji za tak závažný k odložení dítěte	5	3

Graf 22: Jaké jsou nejčastější příčiny odložení dítěte matkou do babyboxu? 50 -

Podle respondentů starších padesáti let je nejčastější příčina odložení dítěte závislost matky na drogách, jedná se o 28 (19 %) dotázaných, druhý největší počet získala odpověď nechtěné těhotenství (např. po znásilnění), kterou si vybralo 24 (17 %) z nich, odpověď větší počet dětí – o další se nedokáže postarat, si vybrali 22 (15 %) z dotázaných, možnost

nestálý partnerský vztah (osamělá osoba) si vybralo 15 z dotázaných (10 %), zplození dítěte s jiným partnerem, než trvalým zaškrtno 13 (9 %) z celkového počtu odpovídajících, zdravotně postiženou osobu označili 12 (8 %) respondentů, 10 (7 %) dotázaných nepovažuje žádný důvod za tak závažný k odložení dítěte do babyboxu, nízký věk obou partnerů zvolilo 8 (6 %) ze skupiny respondentů, naopak vysoký věk získal 7 hlasů (5 %), úspěšnou profesní kariéru označilo 5 (3 %) odpovídajících a pouhý 1 hlas (1 %) získala špatná finanční situace.

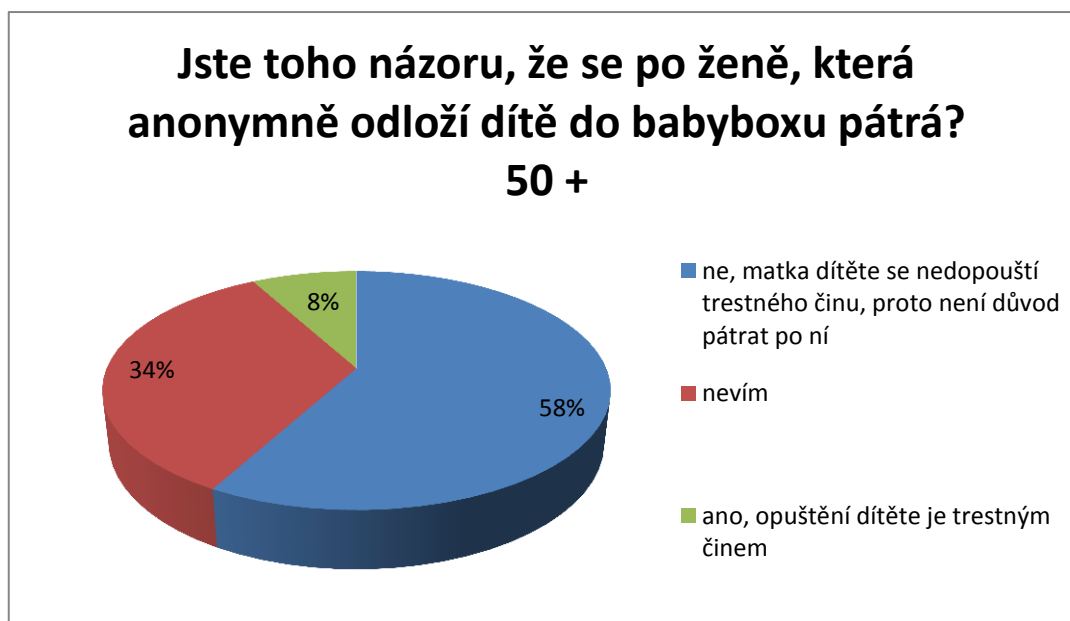
U respondentů mladších padesáti let je nejčastější příčina odložení dítěte také drogová závislost matky, jedná se o 40 dotázaných (24 %), druhý nejvyšší počet získala odpověď špatná finanční situace 33 hlasů (20 %), 29 (17 %) z dotázaných označilo odpověď nechtěné těhotenství – např. po znásilnění, nízký věk obou partnerů, nezletilé osoby jako nejčastější příčinu považují 16 (9 %) z celkového počtu respondentů mladších padesáti let, větší počet dětí získalo 13 hlasů (8 %). Nestálý partnerský vztah (osamělá osoba) a zplozené dítěte s jiným partnerem, než trvalým označili stejný počet respondentů, jedná se o 11 (6 %) hlasů, 6 (4 %) z odpovídajících vybrali odpověď, že zdravotně postižená osoba může odložit dítě do boxu. Žádný důvod nepovažují za tak vážný k odložení dítěte 5 (3 %) z dotázaných, minimum respondentů zvolili odpověď úspěšnou profesní kariéru, jedná se o 3 (2 %) z nich a pouhý 1 (1 %) respondent zvolil jako příčinu k odložení vysoký věk obou partnerů.

Položka č. 12: Jste toho názoru, že se po ženě, která anonymně odloží dítě do babyboxu pátrá?

Tabulka 24: Jste toho názoru, že se po ženě, která anonymně odloží dítě do babyboxu pátrá? 50 +

Jste toho názoru, že se po ženě, která anonymně odloží dítě do babyboxu pátrá? 50 +		
odpověď	počet respondentů	%
ne	29	58
možná	17	34
ano	4	8

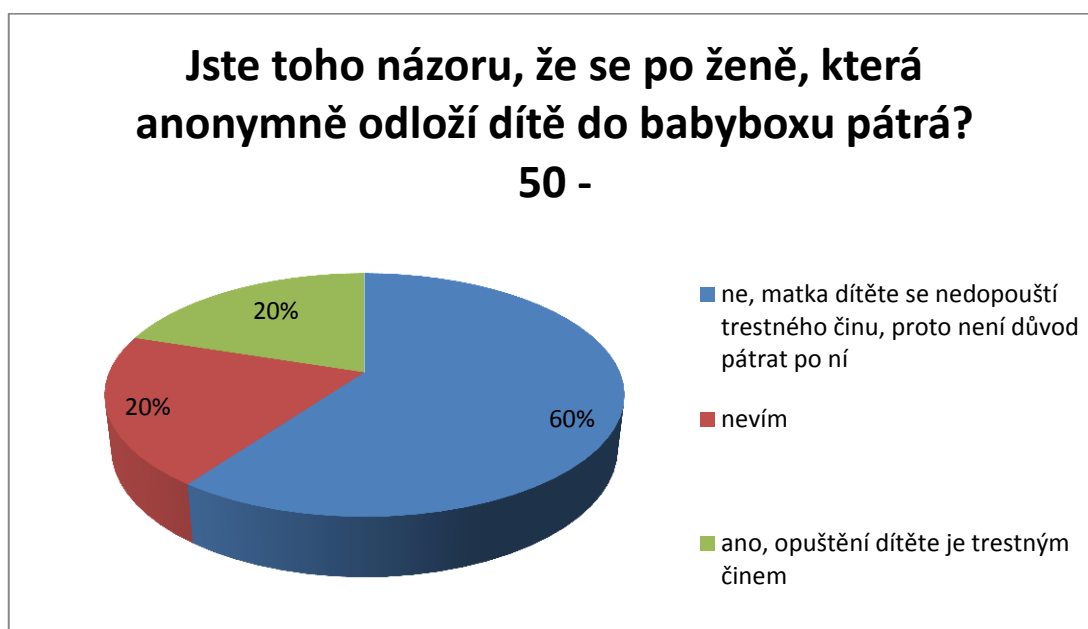
Graf 23: Jste toho názoru, že se po ženě, která anonymně odloží dítě do babyboxu pátrá? 50 +

Tabulka 25: Jste toho názoru, že se po ženě, která anonymně odloží dítě do babyboxu pátrá? 50 -

Jste toho názoru, že se po ženě, která anonymně odloží dítě do babyboxu pátrá? 50 -		
odpověď	počet respondentů	%
ne	33	60
možná	11	20
ano	11	20

Graf 24: Jste toho názoru, že se po ženě, která anonymně odloží dítě do babyboxu pátrá? 50 -

29 (58 %) z respondentů starších padesáti let si myslí, že se nepátrá po ženě, která anonymně odloží své dítě do boxu. Jiného názoru jsou 4 (8 %) z odpovídajících. 17 (34 %) z dotázaných nejsou žádného názoru.

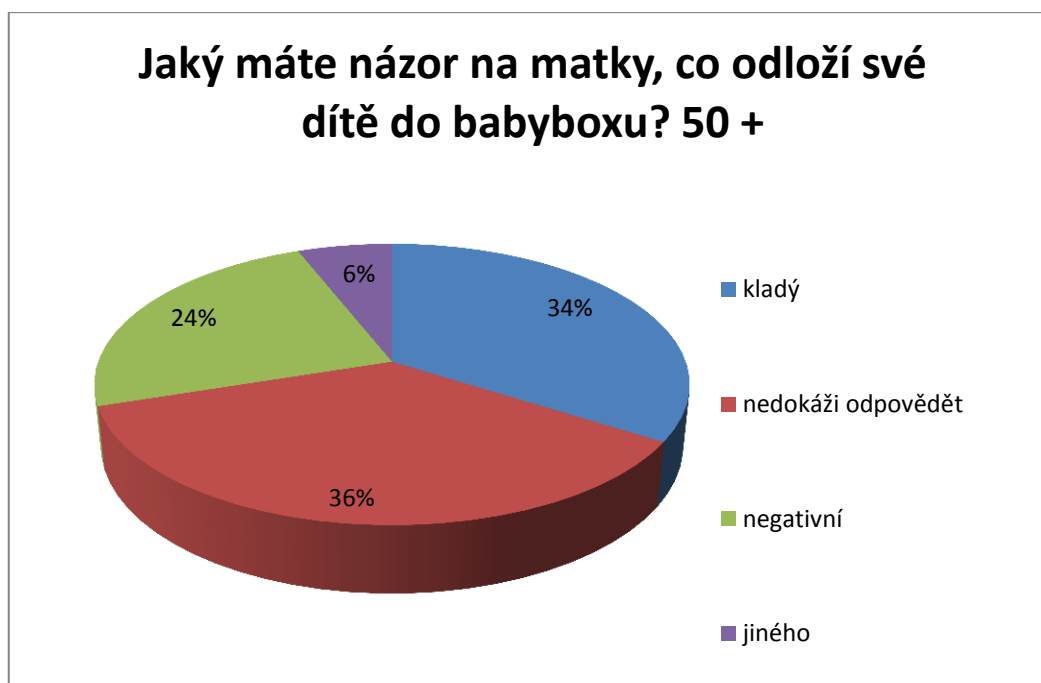
U respondentů mladších padesáti let získalo nejvíce hlasů odpověď, že se nepátrá ženě, tuto variantu označilo 33 (60 %) z odpovídajících. Stejný počet – 11 (20 %) z dotázaných zvolili odpověď ano a druhá stejně početná skupina nemá žádný názor.

Položka č. 13: Jaký máte názor na matky, co odloží své dítě do babyboxu?

Tabulka 26: Jaký máte názor na matky, co odloží své dítě do babyboxu? 50 +

Jaký máte názor na matky, co odloží své dítě do babyboxu? 50 +		
názor	počet respondentů	%
kladný	17	34
nedokáží odpovědět	18	36
negativní	12	24
jiný	3	6

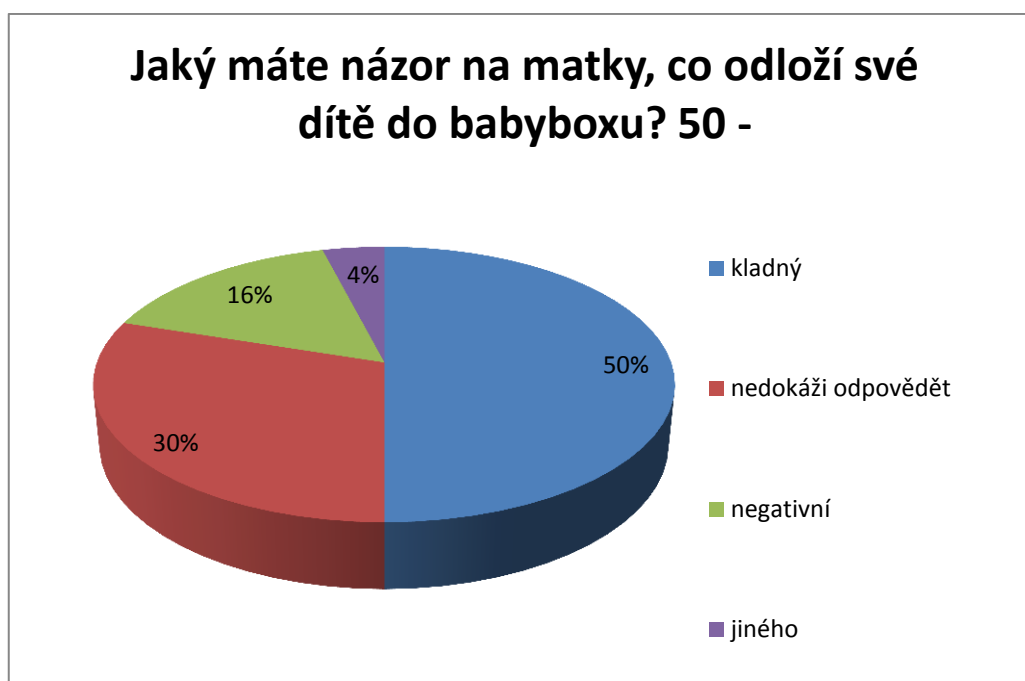
Graf 25: Jaký máte názor na matky, co odloží své dítě do babyboxu? 50 +

Tabulka 27: Jaký máte názor na matky, co odloží své dítě do babyboxu? 50 –

Jaký máte názor na matky, co odloží své dítě do babyboxu? 50 -		
názor	počet respondentů	%
kladný	25	50
nedokáži odpovédět	15	30
negativní	8	16
jiný	2	4

Graf 26: Jaký máte názor na matky, co odloží své dítě do babyboxu? 50 –

18 (36 %) odpovídající starších padesáti let nedokáží odpovédět na otázku, jaký mají názor na matky, které odloží své dítě do schránky, kladný názor na tyto matky mají 17 (34 %) z respondentů, opačného názoru je 12 (24 %) z dotázaných. Jiného názoru jsou 3 (6 %) z nich. První názor byl takový: „Úplně s tím nesouhlasím, ale lepší do babyboxu než někde, kde nemá šanci přežít“. Druhý názor: „podle situace“ a třetí: „táažko sa vžiť do ich situácie rozhodne je to lepšie ako keby dieťa nemalo přežít“.

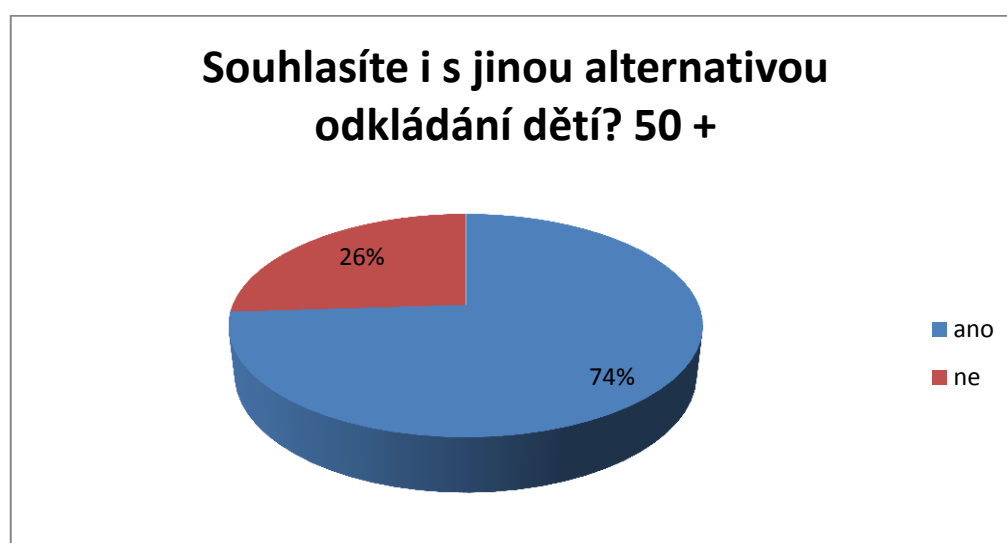
Polovina respondentů (50 %) mladších padesáti let jsou kladného názoru, chápou matku, která odloží dítě, opačného názoru je 8 (16 %) z odpovídajících. Na tuto otázku nedokáže odpovédět 15 (30 %) dotázaných. Jiného názoru jsou 2 (4 %) z respondentů. První z nich uvádí: „Podle situace“. Druhá odpověď zní takto: „Nemám ani kladný či záporný názor, ale je rozhodně lepší, než kdyby dítě měla třeba zabít“.

Položka č. 14: Souhlasíte i s jinou alternativou odkládání dětí?

Tabulka 28: Souhlasíte i s jinou alternativou odkládání dětí? 50 +

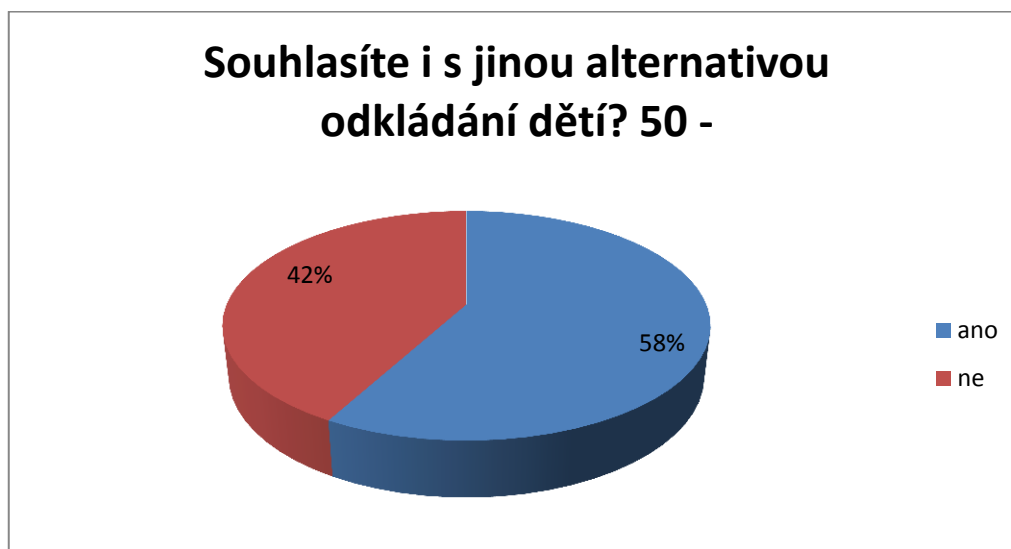
Souhlasíte i s jinou alternativou odkládání dětí? 50 +		
odpověď	počet respondentů	%
ano	37	74
ne	13	26

Graf 27: Souhlasíte i s jinou alternativou odkládání dětí? 50 +

Tabulka 29: Souhlasíte i s jinou alternativou odkládání dětí? 50 -

Souhlasíte i s jinou alternativou odkládání dětí? 50 -		
odpověď	počet respondentů	%
ano	29	58
ne	21	42

Graf 28: Souhlasíte i s jinou alternativou odkládání dětí? 50 –

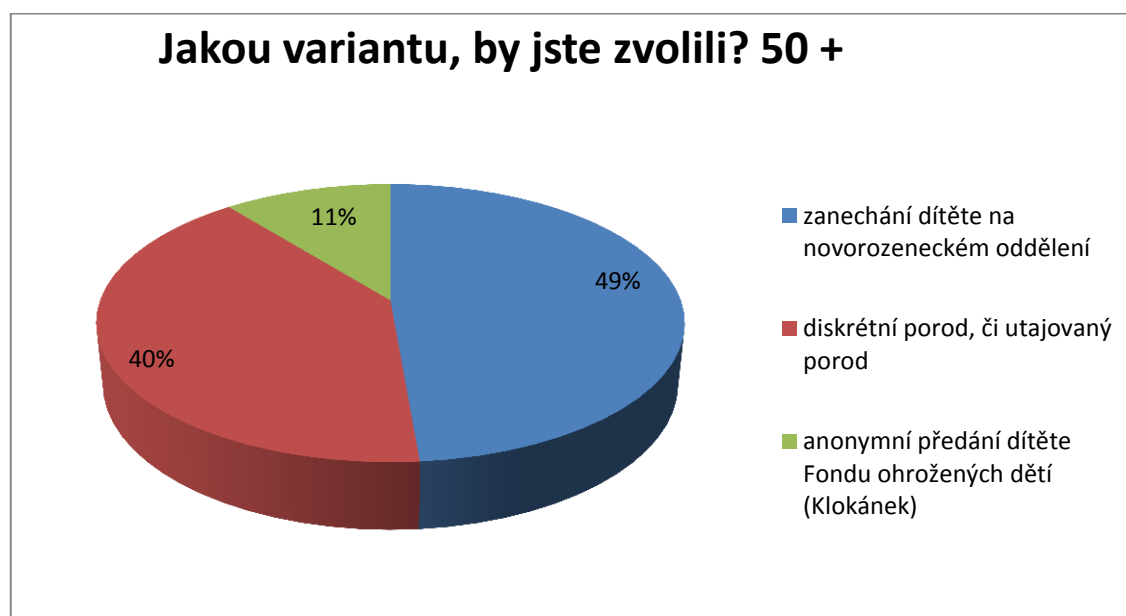
37 (74 %) dotázaných starších padesáti let souhlasí i s jinou alternativou odkládání dětí, opačného názoru je zbylých 13 (26 %). U mladších padesáti let také převažuje kladná odpověď, kterou si vybralo 29 (58 %) z respondentů, 21 (42 %) s jinou alternativou naopak nesouhlasí.

Položka č. 15: Jakou variantu, by jste zvolili?

Tabulka 30: Jakou variantu, by jste zvolili? 50 +

Jakou variantu, by jste zvolili? 50 +		
varianta	počet respondentů	%
zanechání dítěte na novorozeneckém oddělení	18	49
diskrétní porod, či utajovaný porod	15	40
anonymní předání dítěte Fondu ohrožených dětí (Klokánek)	4	11

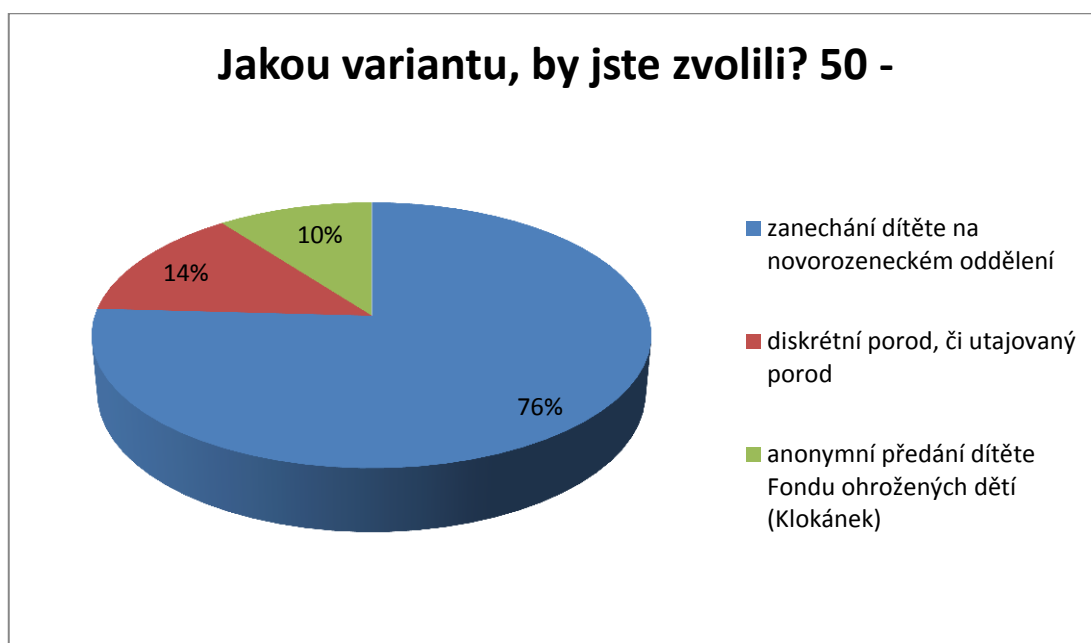
Graf 29: Jakou variantu, by jste zvolili? 50 +

Tabulka 31: Jakou variantu, by jste zvolili? 50 -

Jakou variantu, by jste zvolili? 50 -		
varianta	počet respondentů	%
zanechání dítěte na novorozeneckém oddělení	22	76
diskrétní porod, či utajovaný porod	4	14
anonymní předání dítěte Fondu ohrožených dětí (Klokánek)	3	10

Graf 30: Jakou variantu, by jste zvolili? 50 –

18 (49 %) respondentů starších padesáti let by si vybrali zanechání dítěte na novorozeneckém oddělení, 15 (40 %) z nich diskretní či utajovaný porod a ostatní 4 (11 %) by zvolili anonymní předání dítěte do Fondu ohrožených dětí.

U respondentů mladších padesáti let získala nejvíce hlasů – 22 (76 %) odpověď zanechání dítěte na novorozeneckém oddělení 4 (14 %) z oslovených zvolilo diskretní či utajovaný porod a 3 (10 %) z dotázaných by zvolili anonymní předání dítěte do Fondu ohrožených dětí.

4.4 Diskuze

4.4.1 Porovnání výsledků s jinými výzkumy

Výzkumná práce autorky Kristýny Brebeníčkové (2013) na téma „Baby boxy – jejich význam a využití v praxi“ obsahoval 100 (100 %) respondentů. Zjistila, že z celkového počtu respondentů 98 (98 %) souhlasilo s umístěním dítěte do babyboxu. **V našem průzkumu 81 (81 %) respondentů s odložením novorozence do schránky souhlasí. Z tohoto výzkumu vyplývá, že respondenti autorky Grebeníčkové jsou více nakloněni alternativě babyboxu.**

Autorka Marcela Alexanderová (2007) ve své práci „Babyboxy – jejich význam a využití v praxi“ zjišťovala, kolik procent respondentů souhlasí s jinou alternativou odložení novorozenců. 77 (77 %) z nich odpovědělo kladně, zbylých 23 (23 %) jsou jiného názoru. **Podle námi zjištěných dat s jinou alternativou souhlasí 66 (66 %) a zbylých 34 nesouhlasí. Ve srovnání s autorkou nám vychází, že více respondentů autorky souhlasí s jinými alternativami.**

Dále autorka Alexandrová prověřovala, jakou variantu by si odpovídající vybrali. 71 % dotazovaných bylo pro využití porodu s utajením matky. 12 % by zvolilo bezplatnou telefonní linku Fondu ohrožených dětí. Posledních 17 % souhlasí se zanecháním dítěte na novorozeneckém oddělení a poté s adopcí. **Z našeho výzkumu je zřejmé, že 59 % odpovídajících by se rozhodlo zanechat dítě na novorozeneckém oddělení. Variantu utajovaný či diskrétní porod zvolilo 29 %. Anonymní předání dítěte do Fondu ohrožených dětí preferovalo 12 % respondentů. Podle respondentů autorky se nejvíce přiklání k možnosti porodu s utajením matky, zatímco v našem průzkumu bylo nejčastější odpovědí zanechání dítěte na novorozeneckém oddělení. Varianta diskrétního porodu v naší práci získala druhý nejvyšší počet odpovědí, kdežto u autorky druhého průzkumu by volilo variantu diskrétního porodu. Naprosto stejné procentuální hodnocení měla možnost využití bezplatné linky Fondu ohrožených dětí.**

Autorka Lenka Vepřková (2013) v práci s názvem „Problematika babyboxů v ČR“ zjišťovala názor na existenci babyboxů. Anketní otázky pokládala věkové skupině od 21 do 30 let. Kladný postoj zaujalo 94 % z odpovídajících, proti zřizování babyboxů se vyjádřilo 4 % z dotázaných a 2 % projevilo neutrální postoj. **V našem výzkumu zcela**

převládá kladná odpověď v 89 %. Pouze 11 % je odlišného názoru. Podle zjištěných údajů lze vysledovat shodný postoj dotazovaných.

Další otázka z výzkumu Lenky Vepřkové zjišťuje informovanost o nejbližše umístěném babyboxu v místě bydliště uvedeného respondenta. 73 % dotazovaných vědělo, kde se nejbližší schránka nachází. 8 % respondentů uvedlo chybnou odpověď a 19 % na tuto otázku vůbec nedokázalo odpovědět. **Podle námi zjištěných dat 56 % ví, kde se nejbližší schránka nachází, 17 % uvádí chybnou odpověď a 27 % respondentů nezná odpověď. Z tohoto výzkumu vyplývá, že více respondentů autorky uvedlo správné místo schránky na odložení dětí. Hlavním důvodem rozdílných odpovědí je, že naše práce zahrnovala i respondenty starších padesáti let, kteří mají menší přehled o dané problematice, která se jich již tolik netýká.**

ZÁVĚR

Není podmínkou v životě každé ženy, že je mateřství radostnou událostí. Mohou se objevit i případy, kdy ženy z různých důvodů nejsou připraveny stát se matkou dítěte. Pro tyto ženy Česká republika poskytuje relativně velký počet legálních možností odložení svého novorozeného dítěte.

Babyboxy fungují oproti jiným alternativám nejkratší dobu, ale díky mediím si zajišťují velkou publicitu. Hlavní smysl zřizování babyboxů je záchrana života narozeného dítěte. Není však v našich silách zjistit, zda by některá z matek dítě neodložila třeba do popelnice, pokud by schránky neexistovali. Do dnešní doby schránky zachránili mnoho dětí, proto lze říci, že babyboxy plní svůj účel.

Práce je určena nejen matkám odkládajícím své děti, ale také celé odborné i laické veřejnosti. Cílem bakalářské práce bylo poskytnout informace o legálních způsobech odložení novorozenců. Svou prací jsem také chtěla matkám v nouzi přiblížit, jak se dá řešit krizová situace a poskytnou také informace, co se děje s dítětem, které matka do schránky vloží. Dalším cílem práce bylo zjištění postojů obou skupin, jak mladších tak starších, k problematice babyboxů či k dalším možnostem odložení. Dle mého názoru se cíl naší práce podařilo splnit.

Tato práce prostřednictvím dotazníkového šetření poukazuje na míru informovanosti u vybraných dvou skupin v dané problematice. Dále poukazuje na postoje respondentů k babyboxům či k jiným způsobům odložení. Babybox je brán jako přínosné zařízení, což potvrzují i výsledky šetření, které probíhalo v průběhu zpracování práce.

Závěrem bych chtěla říci, že odkládání novorozenců je součástí nejen moderní doby, ale již v dobách minulých se tímto problémem setkávali a lze předpokládat budeme i nadále. Proto podle mého názoru téma legálních možností odložení dětí si i nadále zaslouží pozornost.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Časopisy, noviny, knihy:

1. ATTL, Karel. A few more comments on the establishment and operation of baby boxes in the Czech Republic. *Journal of nursing, social studies and public health*, 2013, roč. 4, č. 1-2, s. 21-24. ISSN: 1804-1868
2. BORDEK, Ladislav a kol. *ÚZ 879 – Sociální zabezpečení*. Ostrava: Sagit, 2009. ISBN 978-80-7208-900-0.
3. BUBLEOVÁ, Věduna, VÁVROVÁ, Alena, VYSKOČIL, Filip a POKORNÁ, Pavla. *Základní informace o osvojení (adopci)*. 3. vyd., (přepřac.). Praha: Středisko náhradní rodinné péče, spolek, 2014. ISBN 978-80-87455-18-0.
4. DUNOVSKÝ, Jiří. BABY BOX: stanovisko k projektu „Baby box“ Nadačního fondu pro odložené děti STATIM ve spolupráci se Všeobecnou fakultní nemocnicí v Praze. *Prevence úrazů, otrav a násilí*, 2005, roč. 1, č. 2, s. 123-124. ISSN: 1801-0261.
5. GABRIEL, Zbyněk a Tomán NOVÁK. *Psychologické poradenství v náhradní rodinné péči*. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-1788-3.
6. HESS, Ludvík. *Co jste se v novinách nedočeli o babyboxech*. 1. vyd. Praha: Petrklíč, 2009. ISBN: 978-80-7229-233-2 MAREŠOVÁ, G. Utajené (anonymní) porody versus babyboxy a návaznost zdravotní a sociální péče. *Sestra*. 2009, roč. 19, č. 6, s. 3.
7. HESS, Ludvík. Statim. *Sanquis*, 2004, č. 33, s. 50-51. ISSN: 1212-6535.
8. HESS, Ludvík. Zpráva o babyboxech. *Sanquis*, 2007, č. 54, s. 39-40. ISSN: 1212-6535.
9. KONEČNÁ, Hana, KLŮFA, Jaroslav, DOSKOČIL, Ondřej a BUBLEOVÁ, Věduna. Anonymní dárcovství gamet a anonymní porody: společné etickopsychosociální a právní aspekty. *Praktický lékař*, 2012, roč. 92, č. 10-12, s. 546-550. ISSN: 0032-6739.
10. KOVAŘÍK, Jiří a kol. *Náhradní rodinná péče v praxi*. Praha: Portál, s.r.o., 2004. ISBN 80-7178-957-7.
11. KÜMMEL Jan, JANKŮ Petr. *Legální anonymní odložení novorozence - současné možnosti v ČR*. *Praktická gynekologie*, 2007, č. 4, s. 174-176. ISSN 1211-6645.
12. MATĚJČEK, Zdeněk a Josef LANGMEIER. *Psychická deprivace v dětství*. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-2461-983-5.
13. MUDRANINCOVÁ, Monika. *Kauza babyboxy, schránky na nechtěné děti*. *Xanti-pa* 2006, roč. 12, č. 2, s. 36-40. ISSN 1214-5548
14. NECHVÁTALOVÁ, Vladimíra. Problematika dětských baby boxů. *Prevence úrazů, otrav a násilí*, 2007, roč. 3, č. 1, s. 66-70. ISSN: 1801-0261.
15. SLANÝ, Jaroslav. Etický kontext tzv. "baby-boxů": VIII. český pediatrický kongres s mezinárodní účastí, Jihlava, 25.-27.9.2008. Abstrakt. *Československá pediatrie*, 2008, roč. 63, č. 7-8, s. 425-426. ISSN: 0069-2328.

16. SLANÝ, Jaroslav, SCHNEIBERG, František. Baby-boxy v České republice - naše zkušenosti a aktuální situace. *Československá pediatrie*, 2011, roč. 66, S1, s. 44. ISSN: 0069-2328.
17. TOMANCOVÁ, Jaroslava a kol. *Základy práva (nejen) pro školy*. Brno: František Šelé – Albert, 2007. ISBN 80-7326-110-3.
18. ZÁRASOVÁ, Zuzana, ŠLESINGEROVÁ, Kateřina, TRUBAČOVÁ, Klára. Pěstounská péče, tradice a možnosti rozvoje. *Informace pro lékařské praxe*, 2012, roč. 13, č. 3, s. 7-16. ISSN: 1214-486X.
19. ZEMAN, Zdeněk. Rizika nemedicínských experimentů zdravotnických zařízení. *Zdravotnictví a právo*, 2005, Roč. 9, č. 10, s. 3-6. ISSN: 1211-6432.
20. ZEŽULOVÁ, Dagmar. *Pěstounská péče a adopce*. Praha: Portál, 2012. ISBN: 978-80-262-0065-9.

Internetové odkazy:

1. *Babyboxy.cz: Kompetní přehled babyboxů* [online]. 2009 [cit. 2014-12-31]. Dostupné z: <http://www.babyboxy.cz/>
2. *Babybox* [online]. 2010, [cit. 2014-12-30]. Dostupný z: <http://www.babybox.cz/>.
3. *Babyfenster* [online]. Basel, 2014 [cit. 2014-12-31]. Dostupné z: <http://www.babyfenster.ch/startseite/>
4. *Babykörbchen: mitBabyklappe* [online]. Hüllhorst-Ahlsen, 2008 [cit. 2014-12-31]. Dostupné z: <http://www.babyklappe-huellhorst.de/>
5. BUBLEOVÁ, Věduna, Alena VÁVROVÁ, Filip VYSKOČIL a Pavla POKORNÁ. *Adopce.com: Průvodce náhradní rodinnou péčí* [online]. Praha, 2014 [cit. 2015-01-02]. Dostupné z: http://www.adopce.com/_files/adopce-f39331e567241cca38b868acf6d7ff52/pruvodce-nahradni-rodinnou-peci-2014.pdf#page=12&zoom=auto,-107,432
1. *Caritas* [online]. Polsko, 2014 [cit. 2014-12-31]. Dostupné z: <http://www.caritas.pl/o-nas>
2. *Fond ohrožených dětí: FOD* [online]. 2014 [cit. 2014-30-12]. Dostupné z: <http://www.fod.cz>
3. HESS, Ludvík. Zpráva o babyboxech k 12. 12. 2014. *Babybox* [online]. Praha, 2014 [cit. 2014-12-29]. Dostupné z: <http://www.babybox.cz/?p=zprava>
4. *MIA: Swedish Intercountry Adoptions Authority* [online]. Stockholm, 2014 [cit. 2014-12-31]. Dostupné z: <http://www.mia.eu/en/Start-EN/>
5. SOBOTKOVÁ, Irena. Biologické rodiny dětí, které jsou navrhovány do náhradní rodinné péče [online]. *E-psychologie*, 2010, roč. 4, č. 1, s. 51-57. ISSN: 1802-8853.
6. *Sterni Park: Projekt Findelbaby* [online]. Hamburg, 2014 [cit. 2014-12-31]. Dostupné z: <http://www.sternipark.de/index.php?id=4>
7. *Šanca* [online]. Bratislava [cit. 2014-12-30]. Dostupné z: <http://www.sancaoz.sk/content/hniezdo-zachrany>.
8. VANÍČKOVÁ, Eva. Problematika babyboxů: Z historie. *Babybox* [online]. Praha, 2011 [cit. 2014-12-29]. Dostupné z: <http://www.babybox.cz/?p=problematika>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

FOD	Fond ohrožených dětí
MIA	Swedish Intercountry Adoptions Authority
OSPOD	oddělení sociálně právní ochrany dětí
Sb.	Sbírka

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Přehled babyboxů v České republice.....	16
Tabulka 2: Pohlaví 50 +.....	37
Tabulka 3: Pohlaví 50 –.....	37
Tabulka 4: Počet dětí 50 +.....	38
Tabulka 5: Počet dětí 50 -.....	38
Tabulka 6: Dosažené vzdělání 50 +.....	40
Tabulka 7: Dosažené vzdělání 50 -.....	41
Tabulka 8: Slyšeli jste někdy o babyboxech? 50 +.....	42
Tabulka 9: Slyšeli jste někdy o babyboxech? 50 -.....	43
Tabulka 10: Kde jste o babyboxu poprvé slyšeli? 50 +.....	44
Tabulka 11: Kde jste o babyboxu poprvé slyšeli? 50 –.....	45
Tabulka 12: Myslíte si, že jsou schránky na děti potřebné? 50 +.....	46
Tabulka 13: Myslíte si, že jsou schránky na děti potřebné? 50 -.....	47
Tabulka 14: Souhlasíte s umístěním dítěte do baby boxu? 50 +.....	48
Tabulka 15: Souhlasíte s umístěním dítěte do baby boxu? 50 -.....	49
Tabulka 16: Souhlasíte s vybudováním těchto schránek v České republice? 50 +.....	50
Tabulka 17: Souhlasíte s vybudováním těchto schránek v České republice? 50 -.....	51
Tabulka 18: Jste toho názoru, že díky babyboxům přežilo více novorozenců? 50 +.....	52
Tabulka 19: Jste toho názoru, že díky babyboxům přežilo více novorozenců? 50 -.....	53
Tabulka 20: Víte kde je nejbližší babybox? 50 +.....	54
Tabulka 21: Víte kde je nejbližší babybox? 50 -.....	55
Tabulka 22: Jaké jsou nejčastější příčiny odložení dítěte matkou do babyboxu? 50 +.....	56
Tabulka 23: Jaké jsou nejčastější příčiny odložení dítěte matkou do babyboxu? 50 -.....	57
Tabulka 24: Jste toho názoru, že se po ženě, která anonymně odloží dítě do babyboxu pátrá? 50 +.....	59
Tabulka 25: Jste toho názoru, že se po ženě, která anonymně odloží dítě do babyboxu pátrá? 50 -.....	60
Tabulka 26: Jaký máte názor na matky, co odloží své dítě do babyboxu? 50 +.....	61
Tabulka 27: Jaký máte názor na matky, co odloží své dítě do babyboxu? 50 –.....	62
Tabulka 28: Souhlasíte i s jinou alternativou odkládání dětí? 50 +.....	63
Tabulka 29: Souhlasíte i s jinou alternativou odkládání dětí? 50 -.....	64
Tabulka 30: Jakou variantu, by jste zvolili? 50 +.....	65

Tabulka 31: Jakou variantu, by jste zvolili? 50 - 66

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1: Pohlaví 50 +.....	37
Graf 2: Pohlaví 50 -	37
Graf 3: Počet dětí 50+.....	38
Graf 4: Počet dětí 50 -.....	39
Graf 5: Dosažené vzdělání 50 +.....	40
Graf 6: Dosažené vzdělání 50 -.....	41
Graf 7: Slyšeli jste někdy o babyboxech? 50 +	42
Graf 8: Slyšeli jste někdy o babyboxech? 50 -	43
Graf 9: Kde jste o babyboxu poprvé slyšeli? 50 +.....	44
Graf 10: Kde jste o babyboxu poprvé slyšeli? 50 -.....	45
Graf 11: Myslíte si, že jsou schránky na děti potřebné? 50 +.....	46
Graf 12: Myslíte si, že jsou schránky na děti potřebné? 50 –.....	47
Graf 13: Souhlasíte s umístěním dítěte do baby boxu? 50 +	48
Graf 14: Souhlasíte s umístěním dítěte do baby boxu? 50 –	49
Graf 15: Souhlasíte s vybudováním těchto schránek v České republice? 50 +.....	50
Graf 16: Souhlasíte s vybudováním těchto schránek v České republice? 50 –	51
Graf 17: Jste toho názoru, že díky babyboxům přežilo více novorozenců? 50 +.....	52
Graf 18: Jste toho názoru, že díky babyboxům přežilo více novorozenců? 50 –	53
Graf 19: Víte kde je nejbližší babybox? 50 +	54
Graf 20: Víte kde je nejbližší babybox? 50 –	55
Graf 21: Jaké jsou nejčastější příčiny odložení dítěte matkou do babyboxu? 50 +.....	56
Graf 22: Jaké jsou nejčastější příčiny odložení dítěte matkou do babyboxu? 50 –.....	57
Graf 23: Jste toho názoru, že se po ženě, která anonymně odloží dítě do babyboxu pátrá? 50 +.....	59
Graf 24: Jste toho názoru, že se po ženě, která anonymně odloží dítě do babyboxu pátrá? 50 -.....	60
Graf 25: Jaký máte názor na matky, co odloží své dítě do babyboxu? 50 +	61
Graf 26: Jaký máte názor na matky, co odloží své dítě do babyboxu? 50 –.....	62
Graf 27: Souhlasíte i s jinou alternativou odkládání dětí? 50 +.....	63
Graf 28: Souhlasíte i s jinou alternativou odkládání dětí? 50 –.....	64
Graf 29: Jakou variantu, by jste zvolili? 50 +.....	65
Graf 30: Jakou variantu, by jste zvolili? 50 –.....	66

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: Vzor dotazníku

Příloha č. 2: Edukační materiál

PŘÍLOHA Č. 1 - VZOR DOTAZNÍKU

Dobrý den,

jmenuji se Iveta Chodilíková a již třetím rokem studuji na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně obor porodní asistentka. Ve své práci se zabývám významem a možnostmi využití babyboxu. Ráda bych znala jakýkoliv názor na tuto problematiku, a proto mi dovoluji poprosit Vás o anonymní zodpovězení otázek, které mi pomohou získat objektivní názor a poslouží výhradně ke zpracování mé bakalářské práce. Uvedené údaje nebudou nijak zneužity. Zvolte prosím jednu, či více odpovědí z níže nabízených možností. Samotné vyplnění dotazníku Vám nezabere více než 10 minut Vašeho času. Mnohokrát děkuji za spolupráci a Váš čas, který vyplnění tohoto dotazníku věnujete.

Iveta Chodilíková

1. Jste:
 - a) muž
 - b) žena

2. Váš věk:
 - a) méně než 50 let
 - b) 50 let a více

3. Máte děti?
 - a) ne
 - b) ano, jedno
 - c) ano, dvě
 - d) ano, tři
 - e) ano, více než tři

4. Vaše dosavadní vzdělání:
 - a) základní vzdělání
 - b) střední odborné vzdělání bez maturity
 - c) střední odborné vzdělání s maturitou
 - d) středoškolské vzdělání s maturitou
 - e) vyšší odborné vzdělání
 - f) vysokoškolské vzdělání

5. Slyšeli jste někdy o baby-boxech?
 - a) ne
 - b) ano

6. Pokud ano, kde jste o babyboxu poprvé slyšeli:
- a) internet
 - b) média
 - c) známí či rodina
 - d) škole
 - e) jiné:
7. Myslíte si, že jsou schránky na děti potřebné?
- a) ne
 - b) ano
8. Souhlasíte s umístěním dítěte do baby boxu?
- a) ne
 - b) ano
9. Souhlasíte s vybudováním dalších těchto schránek v České republice?
- a) ne
 - b) ano
10. Jste toho názoru, že díky babyboxům přežilo více novorozenců?
- a) ne
 - b) ano
11. Víte, kde se nachází nejbližší babybox?
- a) ne
 - b) možná
 - c) ano - kde?
12. Jaké jsou nejčastější příčiny odložení dítěte matkou do babyboxu? Vyberte libovolný počet možných odpovědí.
- a) špatná finanční situace
 - b) větší počet dětí – o další se nedokáže postarat
 - c) nestálý partnerský vztah (osamělá osoba)
 - d) zplození dítěte s jiným partnerem, než trvalým
 - e) nechtěné těhotenství – např. po znásilnění
 - f) vysoký věk obou rodičů
 - g) nízký věk obou partnerů – nezletilé osoby
 - h) úspěšná profesní kariéra
 - i) zdravotně postižená osoba
 - j) drogově závislá osoba
 - k) žádný důvod nepovažuji za tak závažný k odložení dítěte.

13. Jste toho názoru, že se po ženě, která anonymně odloží dítě do babyboxu pátrá?
- a) ne, matka dítěte se nedopouští trestného činu, proto není důvod pátrat po ní
 - b) nevím
 - c) ano, opuštění dítěte je trestným činem
14. Jaký máte názor na matky, co odloží své dítě do babyboxu?
- a) kladný, chápu ženy, které odloží dítě do babyboxu. Mnoho z nich se o dítě nedokáží postarat, i kdyby z celého srdce chtěla.
 - b) negativní, nesouhlasím s odkládáním. Jsem toho názoru, že matky se chtějí dítěte jen zbavit.
 - c) nedokáží odpovědět.
 - d) jiného
15. Souhlasíte i s jinou alternativou odkládání dětí?
- a) ne
 - b) ano
16. Pokud vaše odpověď zní ano, jakou variantu by jste zvolili:
- a) zanechání dítěte na novorozeneckém oddělení - biologická matka může před odchodem z porodnice nebo před porodem zanechat dítě v nemocnici a předat ho k adopci do jiné rodiny.
 - b) diskrétní porod, či utajovaný porod – jedná se o takové porody, který se uskuteční v porodnici vzdálené od bydliště matky. Novorozenec po porodu je odložen a dále je předán do náhradní péče.
 - c) anonymní předání dítěte Fondu ohrožených dětí (Klokánek)

Děkuji za účast na mém výzkumu.

PŘÍLOHA Č. 2 – EDUKAČNÍ MATERIÁL

Babybox

- Babybox je vytápěná schránka na děti, kam můžete maminky odložit své novorozené dítě, o které se z jakéhokoliv důvodu nedokážete postarat.
- Odložení je anonymní, proto se nemusíte bát, že se dopustíte trestného činu.
- Tato schránka se nachází ve zdravotnickém zařízení, z důvodu poskytnutí odpovídající zdravotnické péče, ihned po odložení dítěte.
- Tímto způsobem nevystavíte miminko nebezpečí smrti a nehrozí mu ani ublížení na zdraví, neboť je předáno do rukou odborníků nemocnice.

Jak dítě odložit do schránky a co se děje po jeho vložení

- Na každé schránce je napsán návod na použití.
- Na schránce se nachází kontrolka, která pokud svítí zeleně je babybox připraven přijmout novorozené dítě či miminko pár dní po porodu. Červená barva naopak upozorňuje, že babybox není funkční.
- Prvním krokem k odložení je stisknutí červeného tlačítka. Dalším krokem je otočení kliky směrem dolů a poté vložení dítěte dovnitř.
- Při vložení si můžete přečíst, či vzít vložený list, ve kterém se dozvíte informace

o budoucím osudu vašeho dítěte. Je zde také uvedeno, jak dostat dítě zpět.

- Posledním krokem je zavření dvířek od babyboxu.
- Prostor není střežen žádnými kamerami, aby byla zachována Vaše intimita.
- Dítě je ve schránce uloženo maximálně dvě minuty, což je dostatečná doba na opuštění prostoru.
- Poté se lékař a zdravotní sestra účastní převzetí dítěte ze schránky. Ošetřující lékař dítě po příchodu na oddělení náležitě prohlédne.
- Dalším krokem po ukončení pobytu v nemocnici je podání návrhu k umístění dítěte do ústavního zařízení pro děti. Poté je dítě navrženo, na převzetí do náhradní rodinné péče.
- Pokud dítě, které porodíte, nemůžete vychovávat a nebude vyrůstat ve vaší rodině, má právo, aby mu byla zajištěna náhradní výchova v prostředí, které je nejvíce podobné životu v přirozené rodině.